БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | № 15 (16.705). | 19 январь 1977 йил, чоршанба | Баҳоси 2 тийин.

Л. И. БРЕЖНЕВ МАШИНАСОЗЛИК ЗАВОДИДА БЎЛДИ

Л. И. Брежнев 17 январь тушдан кейин Туладаги энг катта машинасозлик заводида бўлди.

Корхона директори Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Е. Н. Сабинин Леонид Ильич Брежневни корхона билан ва завод ишлаб чиқараётган энг яхши маҳсулот намуналари билан таништирди.

Ўртоқ Л. И. Брежнев механика цехида бўлди. Бу ерда ишчилар уни самимий ва шодиёна кутиб олдилар.

Л. И. Брежнев улар билан қилган суҳбати вақтида ишлаб чиқариш жараёнининг қандай ташкил этилганлиги, меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот сифатини яхшилаш йўллари билан, иш жараёнларини комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш суръатлари, турмуш ва дам олиш шароитлари билан қизиқди.

Токарь С. И. Лялин Л. И. Брежневга ишчилар маҳсулотнинг сифатини ошириш учун қандай курашаётганликлари тўғрисида гапириб берди. Ҳозирги вақтда завод 11 хил буюмни давлат Сифат белгиси билан ишлаб чиқармоқда, беш йиллик мобайнида олий сифатли буюмлар салмоғи яна қарийб 10 процент кўпайтирилади. Корхонада «Тула маҳсулоти — сифатли маҳсулот» деган шиор остида мусобақа кучайиб кетди.

(Давоми иккинчи бетда).

ТУЛА ҲИМОЯЧИЛАРИНИНГ БУЮК ЖАСОРАТИ

ШАҲАРГА «ОЛТИН ЮЛДУЗ» МЕДАЛИ ТОПШИРИШГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ МАЖЛИС

Улуғ Ватан уруши даврида немис-фашист қўшинларини Москва яқинида тормор этишда муҳим роль ўйнаган шаҳарнинг қаҳрамонона мудофааси пайтида Тула ҳимоячилари кўрсатган мардлик ва матонат учун СССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан Тула шаҳрига «Қаҳрамон шаҳар» фахрий унвони берилди.

Тула диёрида — катта байрам. Қаҳрамон шаҳарга «Олтин Юлдуз» медалини топшириш учун КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев келди.

18 январь куни М. Горький номли драма театри биносида шаҳарга «Олтин Юлдуз» медали топширилишига бағишланган тантанали мажлис бўлиб ўтди.

Залда партия, совет, касаба союз ва комсомол ходимлари, саноат корхоналарининг, колхоз ва совхозларнинг илғорлари, ижодкор зиёлилар, шаҳарни немис-фашист босқинчиларидан мудофаа қилишнинг актив қатнашчилари, Совет армиясининг жангчилари, жуда кўп меҳмонлар ўтиришибди.

Зал — байрам либосида. Қизил алвон фонида Владимир Ильич Ленин портрети турибди.

Тантанали мажлис қатнашчилари ўртоқ Л. И. Брежневни ўринларидан туриб гулдурос қарсаклар билан кутиб олдилар. КПСС, унинг ленинчи Марказий Комитети, улуғ совет халқи шарафига табрик хитоблари янгради.

КПСС Тула область комитетининг биринчи секретари И. Х. Юнак, область ижроия комитетининг раиси Н. Т. Синегубов, КПСС область ва шаҳар комитетларининг бюро аъзолари, Москва ҳарбий округи қўшинлари қўмондони генерал-полковник В. Л. Говоров, Москва ҳарбий округи ҳарбий кенгашининг аъзоси, сиёсий бошқарма бошлиғи генерал-полковник К. С. Грушевой, саноат ва қишлоқ хўжалигининг донгдор кишилари, Улуғ Ватан урушининг ветеранлари, қаҳрамон шаҳарлар делегацияларининг раҳбарлари: Москвадан — КПСС Москва шаҳар комитетининг секретари В. Н. Макеев, Ленинграддан — КПСС шаҳар комитетининг биринчи секретари Б. И. Аристов, Волгограддан — КПСС шаҳар комитетининг биринчи секретари В. С. Карпов, Севастополдан — шаҳар партия комитетининг биринчи секретари В. С. Макаренко, Одессадан — шаҳар ижроия комитетининг раиси В. М. Сурков, Киевдан — шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. П. Ботвин, Минскдан — шаҳар партия комитетининг биринчи секретари В. А. Лепешкин, Новороссийскдан — КПСС шаҳар комитетининг биринчи секретари Э. Н. Поляков, Керчьдан — шаҳар партия комитетининг биринчи секретари С. А. Чистов, Брест қалъасидан — шаҳар партия комитетининг биринчи секретари В. П. Самович, Тула билан мусобақадош Калуга ва Рязань шаҳарлари делегацияларининг раҳбарлари: КПСС Калуга шаҳар комитетининг биринчи секретари Б. С. Чичкин ва КПСС Рязань шаҳар комитетининг биринчи секретари В. П. Попов президиумга чиқиб ўтирадилар.

Тантанали мажлисни шаҳар ижроия комитетининг раиси Л. Н. Дагаев очди. Бугун тулаликлар, деди у, ғоят хурсанддирлар. Биз юксак мукофотни — «Олтин Юлдуз» медалини топширмоқ учун атоқли партия ва давлат арбоби, халқлар тинчлиги ва бахт-саодати учун толмас курашчи, бутун совет халқи сингари тулаликлар учун ҳам ғоят севимли инсон, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежнев шаҳримизга келганлигидан беҳад бахтиёрмиз.

Л. Н. Дагаев тантанали мажлис қатнашчилари номидан, барча меҳнаткашлар номидан Леонид Ильич Брежневни, тантаналарда қатнашмоқ учун Тулага келган жуда кўп меҳмонларни қизғин ва самимий табриклади.

Мажлис қатнашчилари КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросини баланд руҳ билан фахрий президиумга сайладилар.

Областнинг донгдор меҳнатчилари, Улуғ Ватан урушининг қатнашчилари мажлис иштирокчиларининг қарсаклари остида Тула области, Тула шаҳри байроқларини, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини, Тула мудофааси пайтида ўзларини сўнмас шуҳратга чулғаган бўлинмалар — Тула ишчилар полки, 732-зенит артиллерия полки, ички ишлар халқ комиссариатининг 156-полки жанговар байроқларини олиб кирадилар.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневга сўз берилади. Ҳамма ўрнидан туради. Зал гумбазлари остида бошланган гулдурос қарсаклар узоқ давом этади.

Л. И. Брежнев қаҳрамон шаҳар Тула байроғига «Олтин Юлдуз» медалини қадаб қўймоқда.

ТАСС—ЎзТАГ телефотоси.

Ўртоқ Л. И. БРЕЖНЕВ нутқи

Азиз ўртоқлар!

Улуғ Ватан уруши йиллари йироқлашиб боргани сари ана шу унутилмас йиллардаги қаҳрамонона зафарларнинг улуғворлиги ва аҳамиятини чуқурроқ англаймиз. Биз бугун қаҳрамон шаҳар Тулани шарафламоқдамиз. Бу шаҳарнинг буюк жасорати Ватаннинг энг юксак мукофоти билан тақдирланди.

Уруш иштирокчиси бўлганим учун шу тантанали кунда сизлар билан бирга бўлишимдан, байрам кайфиятини сизлар билан баҳам кўришимдан жуда хурсандман.

Шонли шаҳрингиз гражданларини — эркаклар ва хотин-қизларни, ҳар қандай ёш ва касбдаги кишиларни юксак мукофот билан чин кўнгилдан табриклайман.

Сизларни номлари уруш вақтининг асло унутилмас воқеалари билан мангу боғланган қаҳрамон шаҳарлар табрикламоқда ва қутламоқда. Москва, Ленинград ва Волгоград, Севастополь ва Одесса, Киев ва Минск, Новороссийск, Керчь ва Брест қалъаси Тулани ўзининг шонли, қаҳрамон оиласига қабул қилмоқ учун ўз вакилларини ҳузурингизга юбордилар.

Сизларни даҳшатли уруш йилларининг ветеранлари, жангларнинг иштирокчилари ва фронт орқасидаги меҳнаткашлар табрикламоқдалар ва қутламоқдалар. Улар ғалаба қозониш учун ҳамма ишни қилдилар.

Ҳозирги кунда барча совет кишилари қувончингизни, фахр-ифтихорингизни сизлар билан баҳам кўрмоқдалар.

Шундай ажойиб кунларда замонларнинг бир-бири билан боғланганлиги жуда яққол кўриниб турибди. Дарҳақиқат, бизнинг ҳозирги ҳаётимиз аввалги авлодлар вужудга келтирган, курашиб қўлга киритган ва ҳимоя қилган нарсаларга таянади.

Сизнинг шаҳрингиз мамлакатдаги қадимий шаҳарлардан биридир. Тула асрлар мобайнида рус давлатининг қалқони ва аслаҳахонаси бўлиб келди. Ана шу қадимий диёрларда рус кишисининг — толмас ходим ва моҳир уста, Ватаннинг сабот-матонатли ҳимоячиси, бахтли келажак учун жасур курашчининг характери тобланди.

Тула — бой революцион ва жанговар анъаналар шаҳридир. Рус пролетариати жанговар отрядларининг бири бу ерда олиб борилган синфий жангларда таркиб топди ва чиниқди. Бу шаҳар революция ва гражданлар уруши йилларида Қизил Армия учун қурол-яроғлар тайёрлаб берди. Деникин қўшинларининг ҳужуми Тула остоналарида тўхтатилди. В. И. Ленин ўшанда бундай деб ёзган эди: «Ҳозирги пайтда Тула ғоят муҳим аҳамиятга эгадир ва умуман, ҳатто душман яқин жойда турганлигига қарамай республика учун Туланинг аҳамияти жуда катта». Биз ҳозирги кунда ҳам Тула ишчилари Лениннинг ана шу юксак баҳосига ҳамиша муносиб бўлдилар, деб тўла асос билан айта оламиз.

1941 йил куз фаслининг фожиали кунларида гитлерчилар қўмондонлиги Москвани қўлга олиш учун ҳамма нарсасини тикди. Тула бу сафар ҳам душманнинг йўлини тўсган енгилмас, кудратли қалъа бўлиб қолди.

Фашистлар Тулани ишғол қилмоқчи ва жанубдан пойтахтга силжиб бормоқчи бўлган эдилар. Улар ўз мақсадимизга осонгина эришамиз, деб ўйлаган эдилар. Ўша пайтда Гудериан қўл остидаги танк дивизиялари қаршисида совет қўшинларининг йирик қисмлари йўқ эди. Аммо Тулани ҳимоя қилмоқ учун армия қисмлари билан биргаликда шаҳар аҳолиси ва унинг атроф-теварагида яшовчи аҳоли курашга отланди. Душман ҳатто шаҳарни қуршов ичига олай деб қолган пайтда ҳам тулаликлар қўрқмадилар ва саросимага тушмадилар. Милтиқсозлар ва патрон ясовчилар, шахтерлар ва металлурглар ўлимни назар-писанд қилмадилар. Туланинг шонли ишчилар полки қирқ биринчи йилнинг оловли марраларидаги кураши билан кишилар хотирасида абадий сақланиб қолди.

Коммунистлар, Тула партия ташкилоти қаҳрамонона мудофаанинг юраги бўлди. Шаҳар партия активининг 1941 йил 16 октябрда ўтказилган йиғилиши шаҳарни душман қўлига топширмаймиз, деган қарорни қабул қилди. Бу ҳужжатни ҳаяжонланмай ўқиш мумкин эмас. «Тула, қизиллар аслаҳахонаси, шонли милтиқсозлар шаҳри, металлистлар шаҳри — дейилган эди актив йиғилишининг қарорида, — ҳеч қачон немис бандитларининг жирканч панжаларига тушмайди. Биз, Тула большевиклари, ВКП(б) Марказий Комитетини ишонтириб айтамизки, ҳаммамиз бир ёқадан бош чиқариб қўлга қурол олиб, Ватанимиз учун, севикли шаҳримиз учун бир томчи қонимиз қолгунча жанг қиламиз ва Тулани ҳеч қачон душман қўлига топширмаймиз». Тулаликлар ўз қасамларининг устидан чиқдилар.

Қирқ минг партия аъзосидан 32 минг киши қўлига қурол олиб жанг қилди. Коммунистлар халқни мудофаа иншоотларини қуришга отлантирдилар. Улар қамал ичидаги шаҳарда намунали революцион тартибни сақлаш учун ҳамма чораларни кўрдилар, мудофаа маҳсулоти ишлаб чиқариш тўхтовсиз давом этди.

Ленин комсомолининг ўғил ва қизлари коммунистлар билан бир ёқадан бош чиқариб душманга қарши курашдилар.

Тула жангга бардош берди, Тула ғалаба қозонди.

Мен Тула мудофаасининг шу ерда ҳозир бўлган ташкилотчиларини — шаҳар мудофаа комитетининг раиси, область партия комитетининг биринчи секретари Василий Гаврилович Жаворонковни, область ижроия комитетининг раиси Николай Иванович Чмутовни, қисмларнинг командирлари Анатолий Петрович Горшков, Михаил Трофимович Бондаренко, Степан Федорович Зубковларни зўр мамнуният билан қутлайман.

Бугун бу залда ишчи полкининг собиқ жангчилари Никита Павлович Зубанков, Алексей Николаевич Тереховкин, Всеволод Сергеевич Строков ва бошқалар ўтирибди. Бу ерда собиқ солдатлар, партизанлар, Тула заводларининг ишчилари, фронт шаҳрида душман ўти остида ғалаба қуролини тайёрлаган кишилар ўтиришибди.

Азиз дўстлар, сизлар кимларни муҳофаза ва ҳимоя қилиб қолган бўлсангиз, ҳаммаларининг иззат-ҳурматини қабул қилгайсиз.

Кўпдан-кўп кишилар жанг майдонидан қайтиб келмади. Улар ҳаёт учун, Ватан учун ҳалок бўлдилар.

Ҳалок бўлган қаҳрамонларнинг хотирасини ўрнингиздан туриб ҳурматлаб эсга олишни илтимос қиламан. **(Ҳамма ўрнидан туради).**

Ўртоқлар! Ўтган урушнинг сабоқлари бизни ҳушёр бўлишга чорлайди. Дарҳақиқат, фашизм енгилди. Лекин фашистлар ва фашизмга тарафдор бўлган режимлар ҳали бор. Баъзи бировлар ҳануз реваншни ҳаёл қилмоқдалар. Агрессив кучлар мавжуддир. Бу кучлар ҳаракат қилмоқдалар. Буни эсдан чиқариш ярамайди.

Кеча мен Ясная полянада бўлдим. Ясная поляна ҳар бир маданиятли киши учун табаррук жойдир. Лев Толстой тасвирлаган ҳаёт ўтиб кетди, аммо унинг асарлари мангу яшайди, чунки у доҳиёна акс эттирган ақл ва қалб ҳаракати ўткинчи бир нарса бўлмай, мангу давом этади.

Улуғ ёзувчи Ясная полянада бизни ҳам тўлқинлантираётган проблемалар устида — уруш ва тинчлик проблемалари устида кўп фикр юритди. Толстой ғояларининг ҳаммаси ҳам давримизга ҳамоҳанг, деб бўлмайди. Аммо Толстой ёзган буюк романдаги асосий фикр, яъни пировард натижада халқ, омма тарихнинг туб масалаларини ҳал этади, давлатларнинг тақдирини ва урушларнинг оқибатини белгилаб беради, деган фикр, — ана шу сермазмун фикр ҳамма вақтлардагидек ҳозирги кунда ҳам тўғри фикрдир. Биз урушнинг оғир йилларини эсга олиб, курашчи халқни, ғолиб халқни, урушдан кейинги ўттиз йил мобайнида ўз Ватанини яшнаб турган қудратли давлатга айлантирган халқни эъзозлаймиз.

Кўпинча вақт жуда тез ўтиб кетади, дейдилар. Ҳа, худди шундай. Ҳеч нарса содир бўлмаган жойдагина вақт секин ўтади. Бизда нималар қилинаётганлигига бир назар солинг: ҳамма жойда қурилиш, ҳамма жойда — иш, ҳамма жойда — тўхтовсиз, олға шитоб билан ҳаракат қилиб борилмоқда.

Ўнинчи беш йиллик дадил қадамлар билан бошланди. 1976 йилда бизнинг бутун тарихимизда энг юксак ҳосил — 224 миллион тонна дон олинди. Саноат маҳсулоти мўлжалланган 4.3 процент ўрнига 4,8 процент кўпайди. Пландан ташқари 6 миллиард сўмликдан зиёд саноат маҳсулоти реализация қилинди. Бир йил ичида аҳолининг реал даромадлари 3,7 процент ортди. Хуллас, КПСС XXV съезди белгилаб берган хўжалик ва маданий қурилишнинг катта, жозибадор программаси амалга оширилмоқда.

Тулаликлар, сизлар ҳам бу программани муваффақиятли бажармоқдасиз. Ҳозирги Тула — йирик индустриал ва маданий марказдир. Бу ерда муҳим илмий тадқиқотлар олиб борилмоқда, энг янги машиналар, ускуналар, аниқ ишлайдиган приборлар вужудга келтирилмоқда. Тула ишчилари, техниклари, инженерлари, Тула зиёлилари коммунистик қурилиш ишига салмоқли ҳисса қўшмоқдалар.

Мен беш йиллик биринчи йили социалистик мажбуриятларини муддатидан илгари бажарганлигингизни ва шаҳар саноати пландан ташқари қарийб 15 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарганини эшитиб жуда хурсанд бўлдим. Саноат маҳсулотининг ўсишига меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришилганлиги муҳимдир.

Олдинги сафда борувчилар орасида «Тулачермет» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Штамп», «Прибой» заводлари, Косая гора металлургия заводи ва бошқа корхоналарнинг коллективлари бор. Улар ишлаб чиқаришни техника билан қайта қуроллантириш, маҳсулот сифатини назорат қилишнинг комплекс системаларини жорий этиш, бутун хўжалик фаолиятининг самарадорлигини ошириш соҳасида қунт билан иш олиб бормоқдалар.

Мен кеча кечқурун машинасозлик заводида бўлдим. Бу заводнинг коллективи жуда яхши таассурот қолдирди. Завод маҳсулотнинг 63 процентини давлат Сифат белгиси билан ишлаб чиқармоқда. Юз процент деган кўрсаткич ҳам бор, албатта. Аммо эришилган натижалар ҳам яхши, жуда соз.

Заводнинг кекса, тажрибали ишчилари Тулага «Қаҳрамон шаҳар» фахрий унвони берилганлигини эшитиб, яқинда тулаликларнинг ҳаммасига мурожаат қилдилар ва уларни Тулани юксак ишлаб чиқариш самарадорлиги шаҳрига, намунали маданият ва турмуш шаҳрига айлантиришга даъват этдилар. Бу ташаббусни чин кўнгилдан қўллаб-қувватлашни истайман.

Ҳозир янги йилнинг дастлабки ҳафталарида яхши ташаббус — ишнинг ярми эканлигини эслатиб ўтиш ўринлидир. Ҳар куни мунтазам равишда ишлаш лозим. Бу гап ҳақли суратда самарадорлик ва сифат беш йиллиги деб аталган беш йилликка жуда ҳам тааллуқлидир. Планлаштирилган миқдор даражасига чиқиб олиш учун сўнгги пайтда «зўр бериб ишлаш» мумкин. Аммо янги сифат даражасига чиқиб олиш учун, самарадорликни анча ошириш учун ана шундай қисқа муддатли зўр беришлар сира ҳам кифоя эмас. Ҳар куни мунтазам равишда ишлаш лозим. Бу гап Тулагагина эмас, барча корхоналаримизга, экономиканинг барча тармоқларига, шаҳар ва қишлоқдаги барча меҳнат коллективларига тааллуқли, албатта.

Тула ишчиси ҳамиша ўз маҳорати билан, ўз маҳсулотининг сифати билан ном чиқариб келди. Лесков Тула мастеровойини ўзининг машҳур «Левша» («Чапақай») ҳикоясининг қаҳрамони қилиб олганлиги бежиз эмас. Ўртоқлар, шунга эътибор берингки, Левша буюк маҳоратга эга бўлибгина қолмай, ўз санъати учун, биз ҳозир иш сифати деб атаган нарса учун фахрланиш туйғусини ҳам намоён қилади. У кўнгилдагидек меҳнат қилмаслиги мумкин эмас. Кўнгилдагидек меҳнат қилмаслик ишчининг иззат-нафсига номуносиб бўлур эди.

Бизнинг давримизда, фан-техника жуда тез тараққий этган, меҳнат характерида жуда катта ўзгаришлар рўй берган даврда сифат проблемаси кўп жиҳатдан ҳам маҳорат проблемаси, ҳам профессионал малака проблемаси, ҳам ҳар бир ходимнинг виждони проблемаси бўлиб қолаётир, деб айтсам менинг бу фикримга қўшилсангиз керак.

Шу тантанали кунда Тула ишчиларининг шонли анъаналарини муносиб давом эттираётган, ишчи сифатидаги ўз бурчига онгли, масъулиятли муносабат намуналарини кўрсатаётган кишилар тўғрисида эзгу гапларни айтиб ўтмай иложи йўқ. Тулада донги кетган Шишковлар, Ильинлар, Тихоновлар ишчи сулолалари зўр иззат-ҳурматга сазовор бўлдилар. Энг яхши сулолалар орасида Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари лекалчи, слесарлар бригадирлари Леонид Александрович Гришин ва Геннадий Александрович Пушкинлар бор. Булар орасида КПСС XXV съездининг делегати катта агломератчи Иван Михайлович Борисов, шлифовкачилардан — КПСС Марказий ревизия комиссиясининг аъзоси Алевтина Степановна Серова ва СССР Олий Советининг депутати Александр Иванович Чекулаевлар бор. Монтажчилар бригадири, РСФСР Олий Советининг депутати Валентина Александровна Касимова ва бошқа кўп ўртоқлар шулар жумласидандир.

Бизнинг мамлакатимизда намуна кўрсатиб, олға бориш йўлини нурафшон қилаётган бундай кишилар юз мингларчадир. Шундай бўлиши ҳам керак. Бизда совет халқи яшаб турар экан, мамлакатни Коммунистлар партияси олға бошлаб бораётган экан, ўлмас коммунистик ишимизга фидокорона содиқ бўлган оташин қалбли кишилар ҳамиша намоён бўлаверади. Уларга шон-шарафлар бўлсин!

Шу кунларда миллионларча меҳнаткашлар КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг «Ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш, ўнинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажариш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ўтказиш тўғрисида»ги қарорини ғоят баланд руҳ билан кутиб олганлиги хусусида мамлакатнинг ҳамма жойларидан хабарлар келиб турибди. Ҳамма жойда Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун оширилган мажбуриятлар олинмоқда. Тула партия ташкилоти, шаҳрингизнинг барча меҳнаткашлари ҳам Совет ҳокимиятининг юбилейини меҳнатда катта муваффақиятлар билан кутиб олишларига шак-шубҳа йўқ.

Марказий Комитет энг муҳим умумдавлат масалалари хусусида партия билан, халқ билан маслаҳатлашиб олиш ленинча анъаналарига амал қилиб, яқинда Совет Иттифоқи колхозчиларига, совхоз ишчиларига, механизаторларига, олимларига, қишлоқ хўжалик мутахассисларига, моддий-техника воситаларини қишлоққа етказиб берувчи саноат ходимларига, барча меҳнаткашларига мактуб билан мурожаат қилди. Бу ҳужжатда қишлоқ хўжалигининг энг муҳим проблемалари таърифлаб берилган ва қишлоқ хўжалигини жадал ривожлантиришнинг конкрет программаси илгари сурилган. Халқ Марказий Комитет мактубини қандай кутиб олганлигига қараб фикр юритганда, коммунистлар, барча меҳнаткашлар ўзларининг бутун куч-ғайратларини мўл ҳосил учун, чорвачиликни янада юксалтириш учун курашга сарф қилишга қатъий қарор қилганликлари аён бўлиб қолади. Бу бизни қувонтиради. Бу эса қишлоқ хўжалик ходимлари юбилей йилида экономиканинг ана шу ҳаётий муҳим соҳасини ривожлантиришда янги марраларни эгаллаб олишларига ишонч бахш этади.

Ўртоқлар! Ҳозир ички проблемалар ва вазифаларнинг ҳамма жиҳатларига тўхталиб ўтиш зарурати йўқ, деб ўйлайман. Бу проблемалар ва вазифалар КПСС XXV съездида аниқ таърифлаб берилди. Улар Марказий Комитетнинг ўтган йил октябрь Пленумида батафсил муҳокама қилинди. Пленум совет кишиси ҳақида, унинг эҳтиёж ва талаблари тўғрисида ғамхўрлик қилиш партия сиёсатининг диққат марказида турганлигини яна бир марта таъкидлади. Халқнинг турмуш даражасини муттасил юксалтириш барча планларимизнинг — яқин даврга мўлжалланган планларимизнинг ҳам, олис истиқболга мўлжалланган планларимизнинг ҳам асосий йўналиши бўлиб келди ва шундай бўлиб қолаверади.

Бу соҳада катта ва мураккаб масалалар кўп. Уларнинг ҳаммаси ҳам биз хоҳлаган суръатлар билан ҳал этиляпти, деб бўлмайди. Сизларга маълумки, ўтган беш йилликда, хусусан 1972 ва 1975 йилларда об-ҳаво шароити қишлоқ хўжалиги учун жуда ҳам ноқулай келди. Бу ҳол аҳолини гўшт ва сут маҳсулотлари билан таъминлашга таъсир кўрсатмай қола олмади. Партия бу қийинчиликларни кўриб турибди ва уларни бартараф қилмоқ учун мумкин бўлган ҳамма чораларни кўрмоқда.

Шу муносабат билан КПСС Марказий Комитети бир қанча йирик тадбирлар белгилаб чиққанлигини таъкидлаб ўтишни истайман. Бу тадбирлар чорвачиликдаги аҳволни яхшилашга қаратилган. Бу тадбирлар ҳозир амалга оширилмоқда. Мол озуқаси ўтган йилдагига нисбатан анча кўп тайёрланди. Чўчқачилик ва паррандачилик жадал ривожлантирилмоқда. Чорва моллар сонини кўпайтириш ва уларни тез боқиб семиртиришга катта эътибор берилмоқда. Бунинг натижасида аҳолини гўшт ва сут маҳсулотлари билан таъминлашни анча яхшилаш учун шарт-шароит вужудга келтирилади.

Ўртоқлар, умуман олганда ўнинчи беш йиллик халқ фаровонлигини юксалтиришда олға қараб катта қадам қўйилишидан далолат беради. Қуйидагиларни айтиб ўтиш кифоя: ўтган йилнинг ўзидагина қарийб 11 миллион кишининг уй-жой шароити яхшиланди. Ишчилар ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи эндиликда 151 сўмдан ортиқдир. Давлат ва кооператив савдосининг чакана товар обороти бир йил ичида 4,6 процент ортди.

Яқинда маориф, соғлиқни сақлаш, маданият, савдо, маиший хизмат ва коммунал хизмати ходимларидан 31 миллион кишининг ставка ва окладларини ошириш тўғрисида қарор қабул қилинди. Бу — янги йилга чакки туҳфа бўлмаса керак. Бу ўринда «туҳфа» сўзи унча ҳам жоиз бўлмаса керак. Иш ҳақини ошириш — ижтимоий меҳнат унумдорлиги ўсишининг қонуниятли натижасидир. Бунда ўзаро боғланиш борлигини кўриб турибмиз: бизнинг ишимиз нечоғли самарали бўлса, давлатимизнинг имкониятлари ҳам шу қадар кўп бўлади. Ҳар бир киши бундан тўғри хулоса чиқариб олишига аминман: яхши яшамоқ учун, кўпроқ ишлаб топиш учун яхши ишлаш керак. Бу — қадимий, лекин эскирмайдиган ҳақиқат.

Мен сизларнинг ҳузурингизга келиш учун тайёрланганимда тулаликлар қандай яшаётганликлари билан, шаҳар қандай ривожланаётганлиги билан атайлаб қизиқдим. Менга Тулада ҳар йили янги шинам уйлар қурилаётганлиги, мактабларда ва болалар боғчаларида ўринлар сони ортиб бораётганлиги, янги касалхона ва поликлиникалар очилаётганлиги ҳақида сўзлаб беришди.

Сиз булар етишмайди, деб айтишингизни биламан. Сиз кўпроқ квартира, кўпроқ болалар муассасалари бўлиши керак, магазинларда моллар кўп бўлиши керак, деб айтарсиз.

Сизлар бунга ҳақлисиз. Бизнинг эҳтиёж ва талабларимиз имкониятларимиздан ўзиб кетмоқда. Аммо биз бир жойда тўхтаб турганимиз йўқ, балки олға бормоқдамиз. Бир неча рақамни таққослаб кўрайлик. Саккизинчи беш йилликда Тулани ривожлантириш учун 474 миллион сўм, тўққизинчи беш йилликда 718 миллион сўм сарф қилинган бўлса, ўнинчи беш йилликда 903 миллион сўм сарфлаш планлаштирилди. Кейинги ўн йил ичида 2 миллион 280 минг квадрат метрли уй-жой фойдаланиш учун топширилди, яъни аслини олганда иккинчи Тула барпо этилди. Шаҳарда жуда кўркам театр, цирк, бадиий музей бинолари, спорт комплекси, кўпдан-кўп янги мактаб, болалар боғчалари ва яслилари ишга туширилди.

Меҳнаткашлар турмушини янада яхшилаш йўли мутлақо равшанлигини кўриб турибсизлар. Уй-жой қурилишига, маориф ва соғлиқни сақлашга, маиший ва коммунал эҳтиёжларга қилинаётган харажатлар муттасил ошиб бормоқда. Бу гап Тулагагина тааллуқли эмас. Бу умуман мамлакатга ҳам тааллуқлидир. Бизнинг жамики ишларимиз ва фикри-зикримиз социалистик турмуш тарзини такомиллаштиришга қаратилган.

Улуғ халқимиз ҳамма жойда тинч бунёдкорлик меҳнатига берилган, кўлами кенг ва тарихан муҳим иш билан машғул. Бинобарин, у уруш хавфи гарданига оғир юк бўлиб тушишини истамайди. XXV съезд партия Марказий Комитетига мустаҳкам тинчлик учун курашдаги куч-ғайратларни узлуксиз кўпайтиришни топширди. Биз ҳам худди шундай қилаяпмиз, бу йўлда қатъият ва изчиллик билан иш кўраяпмиз.

Совет кишилари партиянинг ташқи сиёсатини қизғин маъқулламоқдалар. Бу сиёсат совет Ватанини урушдан омон сақлаб келаётганлигини, ҳамма халқларнинг манфаатларига мос бўлиб тушаётганлигини, улар ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик учун катта имконият очиб бераётганлигини, бутун ер куррасида социал тараққиёт ишига хизмат қилаётганлигини совет кишилари билишади. Улар кўпдан-кўп митинг ва йиғилишларда, КПСС Марказий Комитетига, газеталарнинг редакцияларига, радио ва телевидениега юбораётган минг-минглаб хатларида тинчлик учун тинимсиз олиб борилаётган кураш Марказий Комитетнинг, унинг Сиёсий бюросининг, ҳукуматининг хизмати, деб таъкидланмоқда.

Инсоният олдида ҳеч бир мамлакат Совет Иттифоқи қилганидек янги уруш хавфини камайтириш, сўнгра эса батамом йўқотишга қаратилган шу қадар кенг, конкрет ва реалистик программа билан майдонга чиқмаган.

Бу программа халқаро муносабатларда куч ишлатмаслик тўғрисидаги жаҳон шартномаси сингари оламшумул тадбирни ўз ичига олади. Бу программа қуролланиш пойгаси билан боғлиқ бўлган ҳамма асосий проблемаларни қамраб олган, бу пойгани жиловлаш, қуролсизланиш йўлидаги таъсирчан чораларни белгилаган.

(Давоми иккинчи бетда).

ТУЛА ҲИМОЯЧИЛАРИНИНГ БУЮК ЖАСОРАТИ

(Боши биринчи бетда).

Бу программа оммавий қирғин қуролининг янги турлари ва янги системалари пайдо бўлишига йўл қўймасликка, ядро синовларини батамом тақиқлашга қаратилган. Совет Иттифоқи АҚШга сув ости кемаларининг ва стратегик вазифаларни бажарувчи бомбардимончи самолётларнинг янги типларини яратишдан ўзаро асосда воз кечишни таклиф қилди.

Бизнинг барча тинчликсеварлик ташаббусларимиз қардош социалистик давлатларнинг халқаро майдондаги муштарак йўлига мос келади. Биз шу ташаббусларнинг рўёбга чиқарилиши учун биргаликда курашаяпмиз. Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги ўнлаб давлатлар, ҳамма қитъалардаги халқ оммаси Совет Иттифоқи ва унинг дўстлари таклифларини қўллаб-қувватламоқда.

Варшава Шартномаси Сиёсий маслаҳат комитетининг яқинда бўлиб ўтган мажлисида ўртага ташланган муҳим таклифлар социалистик давлатлар — Болгария, Венгрия, ГДР, Польша, Румыния, СССР, Чехословакиянинг мудофаа иттифоқига хос бўлган тинчликсеварликнинг янги яққол исботи бўлди. Бунда гап Умумевропа кенгашининг барча қатнашчилари ўз зиммаларига ядро қуролини бир-бирларига қарши биринчи бўлиб ишлатмаслик ва Варшава Шартномаси аъзолари билан НАТО аъзоларини кўпайтирмаслик мажбуриятини олишлари тўғрисида бораётир.

Биз шунга қатъий аминмизки, Ленин партияси, Совет давлати қаттиқ туриб ҳимоя қилаётган олижаноб тинчлик ғоялари пировард натижада юзага чиқарилади.

Аммо бунга курашдагина, айни курашдагина эришиш мумкин, ўртоқлар. Чунки бизнинг конструктив таклифларимиз кўпинча яширин қаршиликка дуч келмоқда, баъзан эса унга ошкора қарши ҳаракат ҳам қилинмоқда.

Масалан, Варшава Шартномасининг қатнашчилари ядро қуролини биринчи бўлиб ишлатмаслик масаласини ўртага қўйганларида НАТО тахминан: йўқ, бу тўғри келмайди, биз Совет Иттифоқига ядро қуролини ишлатиш билан хавф солиб қолишимиз керак, деган маънода жавоб берди. Бироқ биз давлатларнинг сиёсатини пировард натижада белгилаб берадиган кишилар бизнинг таклифимизга оқилона назар билан қарайдилар, деб умид қиламиз.

Яна бир мисол. Марказий Европадаги қўшинларни ва қурол-яроғларни қисқартириш тўғрисидаги музокараларда бизга, аслида, сиз кўпроқ қисқартиринг, биз камроқ қисқартирамиз, демоқдалар. Бундай позиция музокараларни олға силжита олмайди, албатта.

Ана шуларнинг ҳаммасида империализм энг агрессив кучларининг, ҳарбий ва ҳарбий-саноат доираларининг, антисоветизм ботқоғига ботган сиёсатчиларнинг, ғарбдагиларнинг ўз тили билан айтганда, «қузғунлар»нинг тазйиқи сезилиб турибди. Айни ўшаларнинг буюртмасига мувофиқ разведка органлари, штаблари ва турли маҳкамалар тўқиб чиқараётган қаппайган докладлар ва рисолаларда Совет Иттифоқининг сиёсати, унинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш учун кўраётган тадбирлари бузиб, қинғир-қийшиқ талқин этилмоқда. Бу ёлғон хабарни эса телеграф агентликлари, матбуот, радио ва телевидение бутун дунёга худди команда берилгандек тарқатиш билан шуғулланмоқда.

Очиғини айтганда, бу шовқин-суронлар меъдага тегди. Ғарбдаги жиддий сиёсатчилар ҳам, ўзларидан «совет агрессияси» хавфи бор, деган гаплардан хавотир оляпсизми, деган саволга «йўқ» деб дадил жавоб бермоқдалар.

Ўртоқлар, биз мудофаамизни такомиллаштираяпмиз, албатта. Бундан бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас. Биз ўз мамлакатимизнинг хавфсизлиги, иттифоқчиларимизнинг хавфсизлиги баҳридан ҳеч қачон ўтган эмасмиз ва ўтмаймиз ҳам.

Бироқ, гўё Совет Иттифоқи мудофаа учун етарли бўлганидан ҳам илгарилаб кетмоқда, гўё у «биринчи зарба» уриш мақсадида қурол-яроғларда устунликка интилмоқда, деган даъволар беҳуда, мутлақо асоссиз даъволардир. Яқинда Америка савдо-саноат доираларининг таниқли намояндалари билан учрашувда айтган гапимни яна таъкидлаб ўтмоқчиман: Совет Иттифоқи ҳамиша бундай қабилдаги концепцияларнинг эътиқодли душмани бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади.

Бизнинг куч-ғайратимиз ҳам ишнинг на биринчи, на иккинчи зарбага бориб тақалмаслигига, умуман ядро уруши бўлмаслигига қаратилган. Бизнинг бу масалалар хусусидаги нуқтаи-назаримизни шундай таърифласа бўлади: Совет Иттифоқининг мудофаа потенциали бизнинг тинч ҳаётимизни бузишга ҳеч ким журъат қила олмаслиги учун етарли бўлиши лозим. Бизнинг сиёсатимиз қурол-яроғларда устунликка эришиш йўли эмас, балки қурол-яроғларни қисқартириш, ҳарбий муҳолифликни бўшаштириш йўлидир.

Партия ва бутун халқ номидан айтаманки, бизнинг мамлакатимиз ҳеч қачон агрессия йўлига ўтмайди, ҳеч қачон бошқа халқларга қарши қилич кўтармайди.

Қурол-яроғ, аввало, ядро қуроли пойгасини биз эмас, балки Ғарбдаги муайян кучлар тобора зўр бериб авж олдирмоқдалар. Биз эмас, балки ана шу кучлар юз миллиардларни ҳарбий тайёргарликларнинг тубсиз жаҳаннамига ташлаб, ҳарбий бюджетларни қаппайтириш ташаббускорлари бўлмоқдалар. Айни ўша кучлар «совет хавфи» бор, деган ёлғон баҳонани важ қилиб, замонамиздаги халқаро сиёсатда агрессив йўлнинг намояндалари бўлиб туришибди.

Агар шу йўлга муносиб зарба берилмаса, уруш хавфи яна кучая беради. Бу йўл Шарқ халқлари учун ҳам, Ғарб халқлари учун ҳам баб-баравар хатарлидир. Совет Иттифоқи бу йўлга бутун чоралар билан қарши ҳаракат қила беради, унинг хатарли моҳиятини фош эта беради.

Кейинги йиллар тажрибасидан биз биламизки, капиталистик давлатларнинг сиёсатини бошқа кучлар, ўт билан ўйнашиш хавфли эканлигини англайдиган ва ҳозирги дунё реалликлари билан ҳисоблаша оладиган кучлар ҳам белгилаши мумкин. Кўпинча ички вазият тақозоси билан бўладиган ҳамма иккиланишлар ва гапбозлик майилларига қарамай, оқилона ақл-идрок, жаҳон сиёсати проблемаларига сергак ёндошиш уларда устун бўлади, деб умид қиламиз.

Зотан, айни шу туфайли ўз вақтида СССР билан Франция ўртасидаги муносабатларда бурилиш ясаш мумкин бўлди, ГФР билан маълум шартномалар, Ғарбий Берлинга доир тўрт томонлама битим, Совет Иттифоқининг АҚШ билан, бошқа капиталистик мамлакатлар билан муҳим битимлари тузилди, Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш бўлиб ўтди. Бошқача қилиб айтганда, — кескинликни юмшатиш иши олға силжиди.

Кескинликни юмшатишнинг ўзи нима? Биз бу тушунчани қай маънода англаймиз? Кескинликни юмшатиш — аввало, «совуқ уруш»га барҳам бериш, давлатлар ўртасида нормал, тўғри муносабатларга ўтиш демакдир. Кескинликни юмшатиш — ихтилофлар ва низоларни куч ёрдамида эмас, дўқ-пўписа ва қурол ўқталиш йўли билан эмас, балки тинч воситалар билан, музокаралар столи атрофида ҳал этишга тайёр бўлиб туриш демакдир. Кескинликни юмшатиш — муайян ишонч ва бир-бирининг қонуний манфаатлари билан ҳисоблаша билиш демакдир.

Қисқа вақт ичида халқаро муомала муҳитини сезиларли равишда ўзгартириш мумкинлигини турмуш кўрсатди. Мамлакатлар ўртасида сиёсий, иқтисодий, маданий соҳаларда ва бошқа соҳаларда алоқалар кенгайди. Энг муҳими эса, ўртоқлар, янги катта уруш хавфи орқага сурилди. Одамлар эркинроқ нафас ола бошладилар, келажакка кўпроқ умид билан қарай бошладилар.

Бу — кескинлик юмшатилганлигининг шарофати бўлди, унинг нақд самаралари бўлди.

«Совуқ уруш»нинг ҳозирги саркардалари бунга нимани қарама-қарши қилиб қўя оладилар? Солиқларнинг ва ҳарбий харажатларнинг кўпайишини, аҳолининг социал эҳтиёжларига ажратиладиган маблағларни янада камайтиришними? Одамларни оммавий қирғин қиладиган воситаларни кучайтиришними? Ҳарбий васвасани ва келажакдан қўрқишни авж олдиришними? Халқлар буни қабул қилмайдилар. Зинҳор қабул қилмайдилар!

Халқаро кескинликни юмшатишга эришгунча жуда кўп куч-ғайрат сарфлашга тўғри келганлигини ҳаммамиз биламиз. Кескинликни юмшатиш соҳасида тўпланган сиёсий капитални сақлаб қолиш ҳам осон эмас. Бироқ, ҳеч қандай қийинчиликлар ва тўсиқлар бизни чекинишга мажбур қила олмайди. Тинчликни мустаҳкам, бузилмас омилга айлантиришдан ҳам заруррақ ва ҳаётий муҳимроқ вазифа йўқ.

Миллион-миллион кишилар олдидаги ўз масъулиятини, миллатларнинг тақдири учун бўлган масъулиятни тушунувчи давлат арбоблари халқларнинг тинчликка бўлган хоҳиш — иродаси билан ҳисоблашишга мажбурдирлар. Совет Иттифоқига келганда, ҳеч бир иш бизга маҳтал бўлиб қолмайди.

Биз Қўшма Штатларнинг янги маъмурияти билан биргаликда мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларда янги катта силжиш қилишга тайёрмиз.

Аввало, 1974 йил охирларидаёқ Владивостокда аҳдлашиб олинган асосда стратегик қурол-яроғларни чеклаш тўғрисидаги битимни тайёрлаш ишини яқин вақт ичида туғаллаш лозимлигига ишончимиз комил. Ҳозир Вашингтондаги айрим сиёсатчилар бу битим шу пайтгача ҳам имзоланмай қолганлиги хусусида таассуф билдирмоқдалар. Аммо, таассуф ўз йўлига, бой берилган вақтни қайтариб бўлмайди, шу сабабли бундан амалий хулосалар чиқариб олиш муҳимдир.

Бундай хулоса чиқариб олинмаса, иш қай зайлда давом этади, деган савол АҚШда ҳам берилмоқда. Яқинда Американинг мўътабар газеталаридан бири бундай деб ёзади: Бу ҳолда «Совет Иттифоқи ва Қўшма Штатлар ядро қуролларининг янги туркумларини яратишга киришадилар, бу қуролни контроль қилишнинг мутлақо иложи бўлмай қолади».

Бундай истиқбол бизга мақбул эмас. Такрор айтаман, вақт ғанимат, битим тузишни пайсалга солиб бўлмайди.

Ўз-ўзидан равшанки, Совет Иттифоқи стратегик қурол-яроғларни чеклаш масалаларида янада олға боришга тайёр. Бунинг учун аввал ҳозиргача эришилган натижаларни мустаҳкамлаб олиш, Владивостокдаги аҳдномаларни рўёбга чиқариш керак бўлади, бунинг устига муваққат битим муддати шу йил октябрда тугайди. Сўнгра бундан ҳам каттароқ тадбирлар тўғрисидаги музокараларга дарҳол ўтиш мумкин бўлади. Акс ҳолда ҳозир муҳокама этилаётган масалалар ёнига ўз-ўзидан янги масалалар қўшилиб, вазифанинг умуман ҳал этилиши баттар чигаллашиб ва чўзилиб кетиши мумкин.

Ядро қуроли тарқатилишига тузукроқ тўсқинлик қилиш, уни тарқатмасликнинг маълум шартнома орқали белгиланган режимини янада самаралироқ қилиш зарурати пишиб етилди. Биз бу хусусда амалий музокаралар олиб боришга тайёрмиз.

Биз Марказий Европадаги қуролли кучлар ва қурол-яроғларни қисқартириш тўғрисида ҳам имкони борича тезроқ бир фикрга келишни истаймиз. Шу хусусдаги масалаларнинг ҳар қандай даражада ва ҳар қандай жойда: Венада, Боннда, Вашингтонда, Москвада — исталган жойда муҳокама қилинишига эътирозимиз йўқ.

Ҳозир 35 давлат бир ярим йил муқаддам Хельсинкида келишиб олган аҳдномаларни тўла-тўкис рўёбга чиқариш вазифаси — Европа сиёсатининг марказида турибди. Биз Умумевропа кенгашининг Якунловчи актини мустаҳкам тинчликни таъминлаш маъносини билдирувчи халқаро мажбуриятлар мажмуаси деб биламиз. Бу ҳужжатнинг ҳамма қоидалари бажарилиши лозим, албатта, биз ҳам кун сайин шу вазифа билан шуғулланаяпмиз. Марказий Комитет бу ишни муҳим сиёсий аҳамиятга молик иш деб билмоқда. Биздаги кўпгина министрликлар ва идоралар шу ишга жалб этилган.

Бир хил йўналишларда ҳозирги вақтгача кўпроқ иш қилинганлиги, бошқа йўналишларда зарур тадбирлар аста-секин ўтказилаётганлиги ёки эндигина ишлаб чиқилаётганлиги мутлақо табиий. Бу соҳада давлатлар ўртасидаги сиёсий муносабатларнинг умумий ҳолатига, айтишларича, кескинлик юмшатилганлиги даражасига кўп нарса боғлиқ бўлади. Кескинликни юмшатиш душманлари халқаро муҳитни заҳарлаб, бу ишни қийинлаштирмоқдалар, холос.

Ғарб мамлакатларида кўпинча Якунловчи актнинг айрим моментларини юлиб олиб, уларнинг теварагида мунозарани авж олдирмоқдалар. Бундан кузатилган мақсад — Умумевропа кенгаши туфайли бошланган ижобий жараёнларга халақит беришдан иборат эканлиги равшан. Ҳамма нарса шундан далолат бериб турибдики, бундай арбоблар Европада мустаҳкам тинчликни таъминлаш ишини асло ўйламайдилар. Уларнинг мўлжали бошқа. Улар бизга тазйиқ ўтказишни, бизни социалистик демократия ва ҳуқуқ-тартиботга зид бўлган қоидалар асосида яшашга ўргатишни хоҳлайдилар. Бу — пуч машғулот эканлигини айтиб қўймоқчиман.

Социалистик давлатлар ва бошқа социал системадаги давлатлар Хельсинкида биргаликда ишлаб, катта натижаларга эришдилар. Бу — муваффақиятдан ялпи манфаатдорликка асосланган жиддий, амалий ҳамкорлик эди. Энди бу ҳамкорликни янада ривожлантириш керак. Биз бунга тайёрмиз ва маълумот, жумладан, баъзи иқтисодий проблемалар хусусида бир қанча конкрет таклифларни ўртага қўйдик.

Биз Франция, ГФР, Италия, Буюк Британия билан ҳамда Европадаги ва бошқа қитъалардаги ўзга давлатлар билан икки томонлама муносабатларни янада ривожлантиришни катта ва муҳим вазифа деб ҳисоблаймиз. Улар билан муносабатларни биз тинч-тотув яшаш принципи асосига қуриб келдик ва қураверамиз. Бу — Ленин принципидир. Нима ҳақда гап бормасин, Ленин меросини биз муқаддас билиб ардоқлаймиз ва кўпайтираберамиз.

Биз Яқин Шарқдаги уруш манбаини тугатиш мақсадида жуда актив чоралар кўрилиши тарафдоримиз. Зўр машаққат билан тўхтатилган Ливандаги ҳунрезлик Яқин Шарқ можаросини бундан-буён пайсалга солиш заминида қандай хавф-хатар борлигини яна бир карра кўрсатди.

Яқин Шарқ можаросини мустаҳкам ва одилона бартараф этиш, бунда биронта давлатнинг ҳам, биронта халқнинг ҳам ҳаётий ҳуқуқлари камситилишига йўл қўймаслик лозим. Исроил давлат мустақиллигига ва хавф-хатарсиз яшашга ҳақли, албатта. Бироқ, фаластинлик араб халқи ҳам худди шундай ҳуқуққа эгадир.

Яқин Шарқ проблемасини Яқин Шарққа бағишланган Женева сулҳ конференцияси орқали ҳал этиш мумкин, буни биз кўп марталаб гапирдик. Ҳозир манфаатдор томонларнинг ҳаммаси шу конференция ишини қайтадан бошлашга майиллари бордек кўринмоқда. Бунинг маъноси шуки, Женева конференциясининг ҳамраислари — Совет Иттифоқи билан Америка Қўшма Штатлари ўртасидаги ҳамкорликнинг аҳамияти янада кўпроқ ортади. Иккала мамлакат истаса, ўзаро мақбул қарорларга келиш йўлини топишда томонларга ёрдам бериш учун кўп иш қилиши мумкин.

Бизнинг бир қанча йирик халқаро масалалар хусусидаги позициямиз ана шундай.

Мамлакатимиз янги, 1977 йилга ана шундай ниятлар билан қадам қўйди. Совет Иттифоқи халқлар тинчлиги ва хавфсизлигини мустаҳкамлаш ишида, давлатлар ўртасидаги тинч ҳамкорликни ривожлантиришда бу йил бултурги йилдан кўра яхши натижалар берадиган бўлишига интилаверади. Биз ўзимизнинг конструктив ҳиссамизни қўшамиз ва биз мурожаат қилаётган ҳамма давлатлардан ҳам шуни кутишга ҳақлимиз.

Ўртоқлар! Сўзимнинг охирида сизларнинг эътиборингизни навбатдаги ишларга яна жалб этиб ўтмоқчиман. Ўнинчи беш йилликнинг иккинчи йили бошланмоқда. Бинобарин, йилнинг энг бошиданоқ, шу январь кунлариданоқ ҳам шаҳардаги, ҳам қишлоқдаги барча меҳнат коллективлари бир маромда, тўла самарадорлик билан ишлашлари жуда муҳим, бениҳоя муҳимдир.

Давлат планини, унинг миқдор ва сифат кўрсаткичларини сўзсиз бажариш, социалистик мажбуриятларни сўзсиз бажариш — ҳар бир коммунистнинг, ҳар бир меҳнаткашнинг шон-шараф ишидир. Партия Марказий Комитети, Совет ҳукумати бу ердагилар, Туладагилар ана шундай ва фақат шундай ишлашларига аминдирлар.

Ўртоқлар! Тула байроғини Ленин ордени ўн йилдан кўпроқ вақтдан бери безаб турибди. Энди менга сизларнинг байроғингизга қаҳрамонлик, матонат ва мардлик рамзи, Тула ҳимоячиларининг буюк жасоратининг умумхалқ эътирофи рамзи бўлган Олтин Юлдузни тақиб қўйишдек фахрли ва ёқимли вазифа топширилган.

СССР Олий Совети Президиумининг топширувига биноан, Тулага «Қаҳрамон шаҳар» унвонини бериш тўғрисидаги фармонни ўқиб эшиттиришга ижозат бергайсизлар.

(Ўртоқ Л. И. Брежнев мажлис қатнашчиларининг гулдурос қарсаклари остида Тулага «Қаҳрамон шаҳар» фахрий унвонини бериш тўғрисида СССР Олий Совети Президиумининг Фармонини ўқиб беради.

Леонид Ильич «Олтин Юлдуз» медалини шаҳар байроғига қадаб қўйганида яна гулдурос қарсаклар бошланади.

У Тула областининг раҳбарларини, меҳнаткашлар вакилларини, уруш ветеранларини самимий табриклади. Залда ҳозир бўлган кишилар «Коммунистик партияга — шон-шарафлар!», «Ленинчи Марказий Комитетга — шон-шарафлар!» деган хитоб сўзларини қайта-қайта такрорлайдилар, қудратли «Ура!» садолари янграйди.

Азиз дўстлар! Сизларнинг ҳаммангизни юксак ва муносиб мукофот билан яна бир бор астойдил табриклайман.

Гўзал шаҳрингиз кўркамлашиб бораверсин!

У меҳнатда, коммунистик қурилишда янги зафарлар билан шуҳрат қозонаверсин!

Тулалик ҳар бир хонадонда қувонч, яхши кайфият, мўл-кўлчилик бўлсин!

Сизларга катта муваффақиятлар ёр бўлсин, ўртоқлар!

(Ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқи зўр эътибор билан тингланди ва давомли қарсаклар билан бир неча бор бўлиниб турди.

Мажлисда ҳозир бўлган кишилар ўртоқ Л. И. Брежнев нутқининг якунловчи сўзларини узоқ давом этган гулдурос қарсаклар билан, Коммунистик партия, унинг ленинчи Марказий Комитети шарафига айтилган табрик хитоблари билан кутиб оладилар).

* * *

Л. И. Брежнев тантанали кун хотираси сифатида Тула аҳолисига атоқли совет рассоми Н. Д. Шадрнинг «Байроқли ишчи» бронза скульптурасини топширди.

* * *

КПСС Тула шаҳар комитетининг биринчи секретари В. А. Пастухов минбарга чиқади.

— Ҳозиргина биз КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг ёрқин, ажойиб нутқини тингладик. Юксак оптимизм, курашчи коммунист ўз ҳаётини бағишлаган ишнинг ғалабасига комил ишонч руҳи билан суғорилган бу нутқда, — деди у, — жонажон партиямизнинг XXV съезди қабул қилган улуғвор программани амалда юзага чиқариш йўллари ленинча донишмандлик билан аниқ белгилаб берилди.

Партиянинг штаби — КПСС Марказий Комитети ва Марказий Комитетнинг Сиёсий бюроси коммунистлар билан, бутун совет халқи билан, маслакдош дўстларимиз билан доимо ўзаро ахборот айирбошлаб турибди. Ана шунинг ўзи демократиянинг энг юқори даражада намоён бўлишидир. Шу сабабли совет кишилари, чин дўстларимиз Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг ленинча тинчликсевар сиёсатини ҳамда унинг совет кишилари фаровонлигини ошириш йўлини ўзларининг жонажон ишларидек билиб ва чуқур тушуниб, маъқуллаймоқдалар ва қўллаб-қувватламоқдалар.

Урушнинг бутун шафқатсизлигини ўз бошидан ўтказган қаҳрамон халқимиз 30 йилдан кўпроқ вақтдан бери тинчлик вазиятида яшаб келмоқда. Тинчлик учун, ер куррасидаги барча кишиларнинг бахт-саодати учун курашда қилаётган баҳодирона меҳнатлари учун ҳар бир совет кишиси жанговар раҳбарларимиз — КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросига ва шахсан Леонид Ильич Брежневга чуқур ҳурмат ҳамда миннатдорчилик бажо келтиради.

Тула қурол заводининг слесари П. И. Маркинга сўз берилади. У бундай деди:

— Мен — Улуғ Ватан урушининг қатнашчисиман. Тула яқинида ҳам фашистлар билан жанг қилишимга тўғри келган. Ўша машаққатли, кийин кунларда минглаб тулаликлар, Совет Армиясининг жангчилари ўз жонларидан кечиб жанг қилдилар ва душман ўқ ёғдириб турган бир пайтда қурол ишлаб чиқардилар. Бу — босқинчилар олдида тиз чўкмаган шаҳарнинг жасорати эди. Шу боисдан ҳам биз Ватаннинг юксак мукофотини — тулаликлар мардлигини нишонлаб берилган «Олтин Юлдуз» медалини алоҳида завқ-шавқ билан қабул қилиб оламиз.

Бизнинг шаҳримиз жанговар жасорати билан шуҳрат қозонган бўлса ҳам, аммо биз тулаликлар тинчлик тарафдорларимиз, — деди ўртоқ П. И. Маркин. Биз ер юзида бахт-саодат бўлсин деб меҳнат қилишни хоҳлаймиз. Бунинг учун эса тинчлик керак. Шу боисдан ҳам бизнинг ишчилар коллективимиз ва Тула шаҳрининг барча меҳнаткашлари Леонид Ильич Брежневнинг ер юзида тинчлик йўлида қилаётган баҳодирона ишини юксак қадрлайдилар.

Тула область партия комитетининг собиқ биринчи секретари ва шаҳар мудофаа комитетининг раиси В. Г. Жаворонков микрофон ёнига келади. У 1941 йилда Тула шаҳрини ва пойтахтимиз Москванинг жанубий чеккаларини фашист галаларидан ҳимоя қилган Қизил Армия жангчилари, Тула шаҳри ва областининг ишчилари ҳамда меҳнатчилари кўрсатган жасоратга юксак баҳо берганликлари учун КПСС Марказий Комитетига, Марказий Комитетнинг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневга, СССР ҳукуматига астойдил миннатдорчилик изҳор этди.

Фронт бевосита Тула областига яқинлашиб қолган бир пайтда, деди сўзини давом эттириб ўртоқ В. Г. Жаворонков, партия ва совет ташкилотлари олдида шаҳарни енгилмас қалъага айлантириш, мудофаа истеҳкомлари қуриш, қутурган душманнинг Москвага бориш йўлини тўсиб қўйиш, партизан отрядлари тузиш, мудофаа саноати ва бошқа тармоқларнинг корхоналарини, ишчиларни ва уларнинг оилаларини, моддий бойликларни, ғалла, озиқ-овқат, чорвани бошқа жойларга кўчириш вазифаси пайдо бўлди. Ўн минглаб меҳнаткашлар ҳар куни Тула атрофидаги ва шаҳарнинг ўзидаги мудофаа истеҳкомлари қурилишида ишладилар. Ана шу жуда катта ишнинг ҳаммаси қисқа муддатларда бажарилди.

Шаҳарнинг партия активи ўша даҳшатли кунларда якдиллик билан қарор қабул қилиб, унда Тула большевиклари партия, социалистик Ватан олдидаги ўз бурчларини бажарадилар — душманга қарши ўз жонларини аямай матонат билан жанг қиладилар, деб партиямиз Марказий Комитетини ишонтирадилар. Бу — коммунистларнинг чинакам большевикча қасами эди, улар бу қасамни шараф билан бажардилар.

КПСС Москва шаҳар комитетининг секретари В. Н. Макеев москваликлар, барча қаҳрамон шаҳарлар номидан тулаликларни ғоят самимий муборакбод этди ва коммунистик қурилиш ишида уларга янги катта муваффақиятлар тилади. Сизларга мукофотни Коммунистик партия ва Совет давлатининг, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг атоқли арбоби, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев топширганлиги бугунги тантанага алоҳида аҳамият, алоҳида унутилмаслик бахш этади, деди у. Совет Иттифоқи Маршали Л. И. Брежневнинг ўзи ҳам Улуғ Ватан уруши жангоҳларида бўлган, уруш бошланганидан то ғалабагача унинг машаққатли йўлларини босиб ўтган. Олий ҳарбий мукофотни оташин ватанпарвар жангчи, халқлар тинчлиги ва бахт-саодати учун толмас курашчи қўлидан олишдан ҳам мўътабар шараф йўқ. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг Тула жанговар ва меҳнат жасоратига берган юксак баҳосига москваликлар якдиллик билан қўшиладилар. Унинг самимий, чуқур мазмунли нутқи ҳаммамизни тўлқинлантирди. Бу нутқ бизни янги зафарларга руҳлантиради.

Тулаликларнинг ўнинчи беш йиллик топшириқларини бажаришдаги муваффақиятларидан москваликлар астойдил хурсанд бўлмоқдалар, деб таъкидлади ўртоқ В. Н. Макеев. Сизларнинг ажойиб қаҳрамон шаҳрингиз ҳусни жамоли очилиб, янги-янги уй-жой кварталлари қад кўтариб бораётганлиги бизни қувонтиради, шаҳрингизнинг шонли революцион, жанговар ва меҳнат анъаналари мустаҳкамланиб бораётганлиги, яшаб ва кўпайиб келаётганлиги қувонтиради. Бу гапни Улуғ Октябрнинг 60 йиллиги арафасида қайд этиш айниқса ёқимлидир.

Москва ҳарбий округи қўшинларининг қўмондони генерал-полковник В. Л. ГОВОРОВ қаҳрамон Тулага «Олтин Юлдуз» медали топширилиши муносабати билан шаҳар ва областнинг барча меҳнаткашларини қизғин қутлади.

Москва бўсағаларида немис-фашист босқинчиларини тор-мор келтиришга муносиб ҳисса қўшган Тула ҳимоячиларининг оммавий қаҳрамонлиги, мислсиз матонати ва мардлиги совет кишиларининг миннатдор хотирасида абадий яшайди, деди у.

Ўртоқ В. Л. Говоров Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXV съездининг, КПСС Марказий Комитети октябрь Пленумининг тарихий қарорларини, шу Пленумда Леонид Ильич Брежнев нутқида баён қилинган хулоса ва қоидаларни амалга ошириш учун, Улуғ Октябрнинг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун курашда қаҳрамон шаҳар ва областнинг барча меҳнаткашларига янги катта муваффақиятлар тилади.

Новомосковск районидаги Ленин номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони В. А. СТАРОДУБЦЕВ минбарга чиқади. Бугун КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Леонид Ильич Брежнев нутқида Туланинг қаҳрамонона мудофаасига муносиб баҳо берилди, деди у. Туланинг мукофотланиши шаҳар ҳимоячиларининг мардлигига берилган юксак баҳогина бўлиб қолмайди. Бу мукофот бугунги ишлар учун ҳар биримизнинг зиммамизга жиддий масъулият юклайди.

Партиянинг XXV съездида ҳар биримиз учун аниқ йўл белгилаб берилган. Мен шу съезд делегати бўлиш ва унинг минбаридан туриб нутқ сўзлашдек катта шарафга муяссар бўлдим, деб давом этди ўртоқ В. А. Стародубцев. Бугунги кунда ҳам биз съезднинг программавий қарорларидан, КПСС Марказий Комитети Бош секретари Леонид Ильич Брежневнинг илҳомбахш сўзларидан ғоят руҳланиб яшаяпмиз.

Съезд қарорлари ҳозирги кунда конкрет ишларга айлантириляпти. Биз деҳқонлар учун КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «РСФСРнинг ноқоратупроқ зонаси қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш чоралари тўғрисида»ги қарорини бажариш амалий иш ҳисобланади.

Хўжалигимизнинг меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг мамлакатдаги барча меҳнаткашларга мактубини, ўнинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажариш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ўтказиш тўғрисидаги қарорини қизғин маъқулладилар, деди нотиқ.

Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантириш тўғрисида, қишлоқларимизни янада гуллаб-яшнатиш ҳақида қилинаётган кундалик ғамхўрлик учун областдаги барча қишлоқ меҳнаткашлари номидан Коммунистик партияга, унинг ленинчи Марказий Комитетига, азиз Леонид Ильич, шахсан Сизга қизғин миннатдорчилик билдираман, деди пировардида ўртоқ В. А. Стародубцев.

«Чайка» тикувчилик бирлашмасининг бичиқчиси, коммунистик меҳнат зарбдори Тамара ПРОНЮШКИНА ёшлар номидан сўзлаб, бундай деди:

— Ёшлар ўз қалбларининг қўрини, ўз меҳнатини беш йиллик топшириқларини бажаришга сарфлаяптилар. Биз катталар ёнида, бизнинг ёш бақувват қўлларимиз керак бўладиган жойларда меҳнат қиляпмиз.

Шу кунларда Туланинг йигит-қизлари мамлакат ёшлари билан бирга «Ёшларнинг ташаббус ва изланишлари самарадорлик ва сифат беш йиллигига!» деган шиор остида ишлаяптилар. Завод цехларида, қурилишлар, лабораторияларда зарбдор меҳнат қилиняпти. Ёш авлоднинг коммунизм идеалларига, В. И. Ленин васиятларига Коммунистик партия ишига садоқати мана шуларда ўзининг яққол ифодасини топмоқда. Партия, Марказий Комитет, Леонид Ильич Брежнев бизга ишонадилар, биз шу юксак ишончни оқлаб, янада яхшироқ ишлаймиз, коммунизмни бунёд этишни ўрганамиз.

Тинчлик даврида яшаб меҳнат қилаётганимизга ўттиз йилдан ошди, деди пировардида ўртоқ Т. В. Пронюшкина. Менинг авлодимга мансуб ёшлар ва комсомоллар уруш кўрганлари йўқ, бинобарин бизнинг бахтиёр ҳаётимиз КПСС, Совет ҳукумати, шахсан Леонид Ильич Брежнев ер юзида тинчликни сақлаш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилаётганликларининг натижаси эканлигини яхши биламиз.

Т. В. Пронюшкина жонажон партияни, ленинчи Марказий Комитетни, Леонид Ильични ишонтириб айтдики, Тула ёшлари ишчилар синфининг шонли революцион, жанговар ва меҳнат анъаналарига, коммунизмни бунёд этиш ишига ҳамиша содиқ бўлиб қоладилар.

КПСС Тула область комитетининг биринчи секретари И. Х. Юнакка сўз берилади.

Биз, Тула шаҳри ва Тула областининг барча меҳнаткашларини тўлқинлатираётган ҳис-туйғуларни изҳор этиш қийин, деди у. Бу ҳам хурсандчилик, ҳам фахрланиш, айни вақтда қаҳрамон шаҳар унвони зиммамизга юклаётган жуда катта масъулият туйғуларидир. Биз буларнинг ҳаммасини яхши тушунамиз ва азиз Леонид Ильич, ўз ишимиз билан, зарбдор меҳнатимиз билан бу юксак унвонни оқлаймиз.

Тулаликларга «Олтин Юлдуз»ни ер куррасидаги буюк инсон, партиямиз ва давлатимизнинг, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг атоқли арбоби, тинчлик ва инсониятнинг энг яхши келажаги учун эҳтиросли курашчи, ҳамма кишилар учун ғоят севимли бўлган КПСС Марказий Комитетининг бош секретари ўртоқ Леонид Ильич топширганлиги айниқса қувончли, айниқса муҳим воқеадир.

— Тулаликларнинг жанговар ва меҳнат жасоратига, пойтахтимиз Москвани ҳимоя этишга, Москва области далаларида гитлерчи босқинчиларни тор-мор келтиришга қўшган ҳиссаларига берилган юксак баҳо учун Тула ҳимоячилари, қаҳрамон шаҳар аҳолиси номидан, Тула области коммунистлари ва барча меҳнаткашлари номидан ленинчи партия Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматига, азиз Леонид Ильич, шахсан Сизга қизғин, самимий миннатдорчилик билдиришга рухсат этгайсиз.

Даҳшатли қирқ биринчи йилда матонат ва мардлик, метиндек интизом ва ғалаба қозониш маҳорати намуналарини кўрсатганларнинг кўплари шу залда ўтиришибди. Аввал бўлгани сингари ўшанда ҳам душман Тулани забт эта олмади. Бугунги кунда тулаликлар тинч меҳнат армиясининг пешқадамлари бўлиб, ҳозирги авлод учун улар шонли анъаналарга садоқат, Ватанга фидокорона хизмат қилишнинг ёрқин намунаси бўлиб қолмоқдалар.

Ўтган уруш ветеранлари бўлган бизларнинг ҳаммамиз учун ўша йиллар фашизм билан аёвсиз, қонли уруш йиллари бўлди. Уруш совет халқидан ҳаддан ташқари куч-ғайрат ва фидойилик талаб қилди. Сиз, азиз Леонид Ильич, бутун халқ билан бирга урушнинг биринчи кунларидан бошлаб то ғалабадан дарак берган тўп садолари янграгунча унинг оловли йўлларидан борганлигингиз кишини айниқса хушнуд этади. Ватан, қардош мамлакатларнинг халқлари Сизнинг жанговар жасоратингиз ва шахсий мардлигингизга муносиб баҳо берди.

Барча яхши ниятли кишилар сингари Тула областининг меҳнаткашлари ҳам партиямизнинг тинчлик ва халқлар хавфсизлиги йўлидаги олижаноб кураши ишига бебаҳо ҳисса қўшаётганлигингиз учун Сиздан Леонид Ильич ғоят миннатдордирлар. Бу эса коммунистик бунёдкорлик вазифаларини муваффақиятли ҳал этиш учун қулай шарт-шароитларни вужудга келтиради.

Ўртоқ И. Х. Юнак кейинги йилларда область экономикаси ва маданияти тез суръатлар билан ривожланаётганлиги тўғрисида гапирди.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг ёрқин ва чуқур мазмунли нутқида ички ва ташқи сиёсатнинг актуал масалалари, КПСС XXV съезди ва КПСС Марказий Комитети октябрь Пленуми қарорларини амалга ошириш юзасидан муҳим вазифалар қўйилган, деб давом этди нотиқ. Биз бу вазифаларни меҳнаткашларни шу йилги ва умуман ўнинчи беш йилликдаги топшириқларни тўла ва ошириб бажариш учун сафарбар қилиш борасидаги амалий фаолиятимизнинг программаси деб биламиз. Леонид Ильич тулалик қуролсозларни Туланинг ишлаб чиқариши юксак самарали бўлган, намунали маданият ва турмуш шаҳрига айлантиришга даъват этди. Леонид Ильичнинг юксак баҳоланган бу даъвати кенг маъқуллаб кутиб олинди ва қувватланмоқда.

Пировардида ўртоқ И. Х. Юнак бундай деди:

Азиз Леонид Ильич! Қаҳрамон шаҳар Тула ҳақида, областимиз ва унинг меҳнаткашлари тўғрисида оталарча айтган яхши сўзларингиз учун сиздан ғоятда миннатдормиз. Бу сўзлар бизни янада кўпроқ руҳлантиради, янгидан-янги меҳнат зафарларига чорлайди.

Область партия комитетининг биринчи секретари Тула областининг коммунистлари ва барча меҳнаткашлари номидан гапириб, улар Тулага «Қаҳрамон шаҳар» фахрий унвони берилганлигига Ватан қудрати ва равнақини ошириш учун, коммунизм бунёд этишдек буюк иш тантанаси йўлида фидокорона ва ижодий меҳнат, ҳормай-толмай курашиш билан жавоб берадилар, деб КПСС ленинчи Марказий Комитетини, Марказий Комитет Сиёсий бюросини, ўртоқ Л. И. Брежневни ишонтирди.

Нутқлар зўр эътибор билан тингланди ва қарсаклар билан бўлиниб турди.

Совет Армиясининг жангчилари, комсомоллар, пионерлар ва октябрятлар мажлис қатнашчиларини табрикладилар.

Мажлис иштирокчилари КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига, СССР Министрлар Советига баланд руҳ билан табрикнома қабул қилдилар.

Мажлис Совет Иттифоқи давлат гимнини ижро этиш билан тугади.

Сўнгра байрам концерти бўлди. Концерт зўр муваффақият билан ўтди.

(ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВ МАШИНАСОЗЛИК ЗАВОДИДА БЎЛДИ

(Боши биринчи бетда).

Машинасозлар программа асосида бошқариладиган станокларнинг иш жараёнини тушунтириб, ҳозирги асбоб-ускуналар нормани анча ошириб бажаришга имкон беришини уқтириб ўтдилар.

Ўртоқ Л. И. Брежнев корхона раҳбарлари, партия комитети аъзолари, инженер-техник ходимлар, ишчилар, ишлаб чиқариш илғорлари билан суҳбатлашди. Завод директори Леонид Ильичга ишчилар синфи тўғрисида доимо ва астойдил меҳрибонлик қилаётганлиги учун бутун коллектив номидан миннатдорчилик изҳор қилди.

Суҳбатда КПСС Тула область комитетининг биринчи секретари ўртоқ И. Х. Юнак қатнашди.

Л. И. Брежнев ўнинчи беш йилликнинг энг муҳим вазифалари бўлмиш ишлаб чиқариш самарадорлиги ва сифатини ошириш масалаларига тўхталиб ўтди. Леонид Ильич асосий ишлаб чиқариш фондларидан фойдаланишни яхшилаш, машиналар ва асбоб-ускуналарнинг ҳар бир сменадаги иш коэффициентини кўпайтириш, замонавий технологияни ишга туширишни тезлаштиришни тавсия қилди. Тиғиз планлар, деди ўртоқ Л. И. Брежнев, ҳар бир ходимдан юксак интизом ва уюшқоқликнигина эмас, шу билан бирга ишлаб чиқариладиган маҳсулотнинг юксак сифати учун ижодий муносабат ва масъулиятни ҳам талаб қилади.

Ўртоқ Л. И. Брежнев атроф муҳитни муҳофаза қилиш учун ва тозалаш иншоотларини қуриш учун қандай чоралар кўрилаётганлиги билан қизиқди, бу масалаларни ҳал этиш муҳим эканлигини таъкидлади.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари машинасозларга ишларида янги муваффақиятлар тилади.

(ТАСС).

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

17 январда СССР Министрлар Советининг мажлиси бўлиб ўтди. Шу мажлисда 1976 йилда СССР халқ хўжалигини ривожлантириш Давлат планининг ва СССР Давлат бюджетининг бажарилиш якунлари қараб чиқилди.

КПСС XXV съездининг қарорларини, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг КПСС Марказий Комитети 1976 йил октябрь Пленумида сўзлаган нутқидаги қоидалар ва хулосаларни амалга ошириш чоралари кўрилганлиги ва социалистик мусобақа кенг авж олдирилганлиги натижасида ўтган йили мамлакат экономикасини ривожлантириш ва халқ фаровонлигини оширишда янги муваффақиятларга эришилди.

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1976 йилги Давлат плани саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш умумий ҳажми бўйича, саноат маҳсулоти кўпчилик турларини тайёрлаш ва етказиб бериш бўйича, дон, пахта харид қилиш, чакана товар обороти ва бошқа бир қанча кўрсаткичлар бўйича ошириб бажарилди.

Истеъмол ва жамғарма учун фойдаланиладиган миллий даромад 1976 йилда 1975 йилдагига нисбатан 5 процент ошди. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 1976 йилда йиллик планда белгиланган 4,3 процент ўрнига 4,8 процент ўсди. СССРнинг барча министрликлари ва иттифоқдош республикалар саноат маҳсулотини реализация қилиш планини бажардилар. Пландан ташқари 6,2 миллиард сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Буюмларнинг кўпгина прогрессив турларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Саноатда меҳнат унумдорлиги 1975 йилдагига нисбатан 3,3 процент ошди.

Дон етиштиришда катта ғалабага эришилди. 1976 йилда мамлакатда 224 миллион тонна дон йиғиштириб олинди. Давлат 92 миллион тоннадан кўпроқ ғалла харид қилди. 1973 йилнинг рекорд даражасидан ўзиб кетилди. Пахтадан ва бошқа экинлардан яхши ҳосил етиштирилди.

Халқ турмуши фаровонлигини янада ошириш юзасидан белгиланган тадбирлар 1976 йилда муваффақият билан амалга оширилди. Аҳоли жон бошига реал даромад 3,7 процент кўпайди. Ижтимоий истеъмол фондлари 5 процент ошди. Ишчилар ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи 3,6 процент, колхозчиларга тўланадиган меҳнат ҳақи 6 процент, чакана товар обороти 4,6 процент кўпайди. Маблағ билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобига жами майдони 108,5 миллион квадрат метрдан иборат уй-жой бинолари фойдаланишга топширилди, шунингдек 1.340 минг ўринли умумий таълим мактаблари, 460 минг ўринли мактабгача болалар муассасалари, 54 минг ўринли касалхона, ҳар бир сменада 119 минг кишига хизмат қила оладиган поликлиникалар ва бошқа социал-маданий ҳамда маиший хизмат объектлари қурилди.

Шу билан бирга мажлисда 1976 йилда халқ хўжалик планини бажаришдаги камчиликлар ҳам кўрсатиб ўтилди. СССРнинг баъзи министрликлари ва иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари саноат ва қишлоқ хўжалик маҳсулоти ишлаб чиқариш, темирйўл транспортида юк обороти, капитал қурилиш, меҳнат унумдорлигини ошириш, фойда олиш ва бошқа кўрсаткичлар юзасидан бир қанча топшириқларнинг бажарилишини таъминламадилар.

СССР Министрлар Совети СССР министрлари, идораларнинг раҳбарлари ва иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари зиммасига ўзларига қарашли корхоналар ва ташкилотларнинг 1976 йилги хўжалик фаолияти якунларини пухта анализ қилиб чиқиш, халқ хўжалигининг айрим тармоқларини ривожлантиришдаги нуқсонларни бартараф этиш, давлат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш, иқтисодий тежашга қаттиқ риоя қилиш тадбирларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш ҳамда Совет ҳокимиятининг юбилей йили — 1977 йилда ва ўнинчи беш йилликнинг шундан кейинги йилларида бутун диққат-эътиборни ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ва иш сифатини ҳар жиҳатдан оширишга қаратиш мажбуриятини юклади.

Мажлисда 1977 йилги кўклам дала ишларига ўз вақтида тайёргарлик кўриш ва чорва қишловини муваффақиятли ўтказиш зарурлигига алоҳида эътибор берилди.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари ва СССРнинг тегишли министрликлари ҳамда идораларига қишлоқ хўжалик техникасини ремонт қилишни тезлаштириш, ёнилғи, минерал ўғитни, тракторларга, қишлоқ хўжалик машиналари ва автомобилларга запас қисмларни хўжаликларга олдиндан юбориш учун зарур чораларни кўриш таклиф этилди.

СССР Министрлар Совети аҳолининг ўсиб бораётган талаб-эҳтиёжларини тўлароқ қондириш мақсадида халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва сифатини яхшилаш зарурлигини алоҳида таъкидлаб ўтди.

СССР министрликлари, идоралари ва иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш учун, ўнинчи беш йиллик топшириқларини, шунингдек корхона ҳамда ташкилотларнинг коллективлари қабул қилган муқобил планлар ва оширилган социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажариш учун социалистик мусобақани кучайтириш масалаларига доимо эътибор бериб туришлари лозим.

Мажлисда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ А. Н. Косигин нутқ сўзлади.

СССР Министрлар Совети мажлиси ишида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ А. П. Кириленко қатнашди.

КРЕМЛДА СУҲБАТ

18 январда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Совет ҳукуматининг таклифига биноан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган ПБИП Марказий Комитетининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси ташқи ишлар министри Э. Войташекни Кремлда қабул қилди.

СССР билан ПХР ўртасидаги сиёсий ва иқтисодий ҳамкорликни янада ривожлантириш масалалари дўстона, ўртоқларча вазиятда муҳокама қилинди. Ушбу масалалар социалистик ва коммунистик қурилиш режаларини амалга оширишда, Европада тинчлик ва хавфсизликни таъминлашда муҳим омил эканлиги қайд этиб ўтилди.

Иккала томон Совет Иттифоқи билан Польша Халқ Республикаси ўртасидаги қардошларча муносабатлар ҳар икки мамлакат ва бутун социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари халқларининг манфаатлари йўлида мустаҳкамланиб бораверади, деб ишонч билдирди. Бу муносабатлар Польша партия-давлат делегациясининг СССРга визити чоғида тузилган шартномалар муваффақиятли амалга оширилаётганлиги натижасида янада ривожланмоқда. (ТАСС).

ЎРТОҚЛИК ВАЗИЯТИДА

Польша Халқ Республикаси ташқи ишлар министри Э. Войташек Совет ҳукуматининг таклифига биноан 17 январда Москвага келди.

Белоруссия вокзалида Э. Войташекни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Шу куни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громиконинг ПБИП Марказий Комитетининг аъзоси, ПХР ташқи ишлар министри Э. Войташек билан музокаралари бошланди. (ТАСС).

ТОШКЕНТНИНГ МАРРАЛАРИ

Республика пойтахти партия активининг 18 январь куни бўлиб ўтган йиғилишида партия ташкилотларининг КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ўтказиш тўғрисидаги қароридан ва КПСС Марказий Комитетининг қишлоқ хўжалиги масалаларига оид мактубидан келиб чиқадиган вазифалари қараб чиқилди. Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. А. Хўжаев доклад қилди.

Йиғилиш иштирокчилари Тошкент меҳнаткашларининг партия XXV съезди қарорларини, КПСС Марказий Комитети 1976 йил октябрь Пленуми йўл-йўриқларини муваффақиятли бажаришга, Улуғ Октябрнинг 60 йиллигини муносиб кутиб олишга бўлган интилишлари тўғрисида гапирдилар.

Йиғилишда 1977 йилги ва беш йилликда ўртага қўйилаётган ва тобора ортиб бораётган янги вазифалар халқ хўжалигига, социалистик мусобақага партия раҳбарлиги даражасини янада оширишни талаб этиши, бутун партиявий-ташкилий ва идеологик ишни такомиллаштириш зарурлиги таъкидлаб ўтилди.

Йиғилиш иштирокчилари қабул қилинган қарорда Тошкент меҳнаткашлари олинган социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажарадилар, юбилей йилини катта муваффақиятлар билан нишонлайдилар, деб ишонч билдирдилар. (ЎзТАГ).

Лазиз ҚАЮМОВ

МУНАҚҚИД, ДРАМАТУРГ, ПУБЛИЦИСТ

Сотти Ҳусайн туғилганининг 70 йиллигига

Ўзбек совет адабиёти ва адабий танқидчилигининг тараққиётида, уларнинг бугунги равнақида бир қатор устоз адибларимизнинг хизмати буюкдир. Зеро, улар ўз фаолиятлари билан ижодимизнинг эстетик принципларини белгилаб берганлар. Шундай муҳтарам зотлардан бири бўлмиш Сотти Ҳусайн фаол танқидчи, зукко санъатшунос, моҳир драматург ва оташин публицист эди.

Сотти Ҳусайн Ўзбекистонда марксча-ленинча адабий танқиднинг шаклланиши ва ривожланишига катта улуш қўшган. Чунки, ўттизинчи йилларда маданий мерос ва замонавий адабий ҳаракатчилик проблемаларига муносабатда хилма-хил ва бир бирига зид мулоҳазалар айтилаётган бир пайтда Сотти Ҳусайн адабиётда партиявийликнинг биринчи планда туришини, адабиётга партия раҳбарлигининг аҳамияти нақадар муҳимлигини ҳаққоний равишда таъкидлади.

У ўттизинчи йилларнинг бошларида ёзган «Мухбирликдан адибликка», «Ижодий йўлимиз», «Ўзбек адабиётининг ҳозирги муҳим масалалари», «Адабий танқидда партия чизиғини маҳкам ўтказув учун» каби қатор мақолаларида ўша йилларда ўзбек адабиётшунослиги ва танқидчилиги олдида турган совет адабиётининг гегемонлиги учун кураш, партиянинг идеология соҳасидаги кўрсатмаларини амалга ошириш, марксистик адабиёт назариясини яратиш, совет адабиётининг ижодий методини ишлаб чиқиш каби қатор актуал масалаларни ёритишга ҳаракат қилди ва бу борада кўп нарсага эришди.

Ўша йилларда маданий меросга муносабат масаласи энг муҳим проблемалардан бири эди. Негаки, вульгар социологлар маданий меросимизнинг нодир намуналарини инкор этардилар. Шундай бир шароитда Сотти Ҳусайн Алишер Навоий, Шота Руставели, Муҳаммад Аминхўжа Муқимий каби классиклар ҳақида мазмундор мақолалар ёзиб, уларнинг ижодига марксча-ленинча муносабатнинг ёрқин намуналарини кўрсатди. У мақолаларидан бирида «Алишер Навоий — Шарқ адабиётида буюк бир давр очган ва ўзининг юқори бадиий асарлари билан ўзига ҳайкал қурган улуғ шоир», — деб ҳақиқатни таъкидлаган эди.

Сотти Ҳусайннинг ўша даврда Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий ижоди ҳақида билдирган мулоҳазалари ҳали ҳам ўз қимматини йўқотган эмас. У Ҳамза ижодига бағишланган мақолаларида «Ўзбек совет ёзувчилари, драматурглари орасида халқнинг бой тили хазинасидан фойдаланиш намунасини дастлаб Ҳамза Ҳакимзода кўрсатди» деб тўғри қайд этди. У Ҳамза ҳақида фақат мақолалар ёзиш билан чекланмади. Айни пайтда Ҳамза ижодини фаол пропаганда қилди. 1940 йили «Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий ҳаёти ва фаолияти ҳақида»ги китобини нашр эттирди. Унда инқилоб куйчиси Ҳамзанинг поэтик асарлари ва драматургиясини юксак баҳолади.

Сотти Ҳусайн ўз давридаги ёш талантларни вояга етказишда ҳам жон фидолик қилган. Ўзбекистон ССР халқ шоири Миртемир ўз эсдаликларида бу ҳақда қуйидагича ёзади: «Сотти Ҳусайн «Ёш ленинчи» газетасига муҳаррир бўлдию, билим юртидаги ёш қаламкашларни газета атрофига тўплаб олди. 1926 йили «Ёш ленинчи»да менинг ҳам биринчи шеърим пайдо бўлди. 1928 йили биринчи китобим («Шуълалар қўйнида») ёруғлик кўргани эсимда. Сотти аканинг сўзбошиси билан ёруғлик кўрган бу тўплам адабиёт соҳасида кўп тортишувларга сабаб бўлди. Сотти Ҳусайн ҳақ бўлиб чиққани бугун адабий жамоатчиликка равшан».

Кекса ўзбек зиёлиларидан бири Саодат Шамсиева Сотти Ҳусайннинг устозлик фазилатини бундай хотирлайди: «Мен Сотти Ҳусайнни 1925 йилда биринчи бор кўрганман. Ўлка ўзбек хотин-қизлар билим юртига келиб ўқиётган кезларим эди. Ўқишдан сўнг сиёсий мактаб, адабиёт тўгаракларига қатнашардим. Эски шаҳар комсомолларининг ялпи йиғилишлари кўпинча Кўкалдош мадрасасида ўтарди. Билим юрти комсомоллари бу йиғилишга саф тортиб, шарқий айтиб борардик. Шу ерда мен Сотти Ҳусайннинг комсомол ёшларни эскилик қолдиқларига қарши муросасиз курашга чорловчи, билим-ҳунар ўрганишга даъват этувчи оташин нутқларини кўп тинглаганман».

Сотти Ҳусайннинг санъатшунос сифатида яратган қатор мақолалари ўзбек маданиятининг тараққиётига муносиб ҳисса бўлиб қўшилди. Унинг «Лайли ва Мажнун» операси ва Комил Яшиннинг «Номус ва муҳаббат» драмаси ҳақидаги мулоҳазалари худди шу фикрнинг далили бўлолади.

Сотти Ҳусайн драматург ҳам эди. У драмаларининг сюжетини ўзи кўрган воқеалардан олган. «Ғалаба» (1933) драмасида у Совет ҳукуматининг хотин-қизларни паранжи асоратидан халос қилиш, уларни жамоат ишларига жалб қилиш каби сиёсатини улуғлаган. Бу борадаги маккор душманнинг ҳийла-найранглари Бешариқ воқеаларидан олиб ҳикоя қилингани учун ҳам мазкур асар ғоят ўткир конфликтлидир.

Сотти Ҳусайн Ўзбекистон Ёзувчилар союзи ташкилот комитетининг секретари, тил ва адабиёт илмий текшириш институтининг директори, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети агитация-пропаганда бўлимининг мудир ўринбосари хизматларида ҳам бўлган йирик арбоблардан бири эди.

Бугунги кунда республикамиз жамоатчилиги Сотти Ҳусайн таваллудига 70 йил тўлиши муносабати билан унинг ёрқин хотирасини тилга олмоқда. Унинг асарлар тўплами нашр қилинган, ижоди илмий ишларга объект бўлган, хотирасини абадийлаштириш тадбирлари кўрилган.

Бугунги маданиятимиз равнақини гурур билан қайд қиларканмиз, унинг ривожига ҳисса қўшган сиймоларни ҳурмат билан эслаймиз. Шулардан бири — мунаққид, драматург, публицист Сотти Ҳусайн эди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

В. Қ. ҚОБУЛОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ФАН АРБОБИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Физика-математика фанларини ривожлантириш ва республикада илмий-педагог кадрлар тайёрлашдаги хизматлари учун Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ҳисоблаш маркази бўлган кибернетика институтининг директори Восил Қобулович **Қобулов**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ҳ. ПЎЛАТОВА.

1977 йил 18 январь
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ўзбек совет адабиётини ривожлантиришдаги хизматлари учун ёзувчи Душан **Файзиева**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби» фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми кўп йиллар, самарали ишлаганлиги ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини ривожлантиришдаги хизматлари учун «Узплодоовошчвинпром» Сирдарё ишлаб чиқариш аграр бирлашмасининг бош директори Қурбон Хўжаевич **Ботиров**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими» фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми маданий-оқартув муассасалари системасида кўп йиллар, самарали ишлаганлиги ва меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда актив қатнашганлиги учун Наманган область Косонсой район меҳнаткашлар депутатлари Ленин йўли қишлоқ Совети кутубхонасининг мудири Хабибулло **Тошматов**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими» фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми кўп йиллар самарали ишлаганлиги ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини ривожлантиришдаги хизматлари учун Тошкент область Орджоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг раиси Меҳринисо **Убайдуллаева**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими» фахрий унвони берди.

ПЛАНЕТАМИЗДА

Польша Халқ Республикаси Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларга шу беш йилликда олдинги беш йилликдагига нисбатан эллик процент кўп кема етказиб беради. Поляк кемаларини сотиб олувчи асосий мамлакатлардан бири Совет Иттифоқидир.

Польшанинг Гданьск, Гдиня, Шчецин ва Устка кемасозлик корхоналарида ҳозирги кунда сиқиқ газ ва химикатлар, контейнерлар ташишга мослаштирилган кемалар, балиқчилик кемалари каби ҳамдўстлик жамияти мамлакатларида қуриш мўлжалланаётган 128 хил кемадан 69 хили ишлаб чиқарилмоқда. Суратда: Устка кемасозлик корхонасида.

ЦАФ—ТАСС фотоси.

ЖАҲОН ГАЗЕТАЛАРИ САҲИФАЛАРИДА

Чет эл матбуоти тинчликсевар кучларнинг жаҳон анжумани Москвада ўз ишини тугатганлигини хабар қилмоқда. Газеталар анжуманда қабул қилинган ахборотни баён этиб, унинг қатнашчилари кескинликнинг юмшатилишини мустаҳкамлаш, унга универсал характер касб эттириш ҳаётий зарурлигини таъкидладилар, деб ёзмоқдалар.

Урушга нафрат билан қарайдиган миллион-миллион кишилар, деб ёзади Болгарияда чиқадиган **«Народна Младеж»** газетаси, тинчликсевар кучлар анжуманининг ишини зўр қизиқиш билан кузатиб турдилар. Шундай бўлиши табиийдир. Замонамизнинг кескинликни юмшатиш, қуролсизланиш, тинч-тотув яшаш, янги иқтисодий муносабатлар, демократия, инсон ҳуқуқлари каби туб масалалари прогрессив жамоатчиликни ғоятда қизиқтирмоқда.

Монголияда чиқадиган **«Унэн»** газетаси КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев тинчликсевар кучлар жаҳон анжумани қатнашчиларига йўллаган табрикномани шарҳлаб, у КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати тинчликсевар ташқи сиёсатининг бош йўлини ифодаловчи муҳим ҳужжатдир, деб ёзади. Бу ҳужжат халқлар ҳамкорлигини мустаҳкамлашга, қуролланиш пойгасини тўхтатиш ва халқаро кескинлик юмшатилишини чуқурлаштириш жараёнига муҳим ҳисса қўшади, деб ёзади газета.

Иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлик билан шуғулланувчи Польша — Совет ҳукуматлараро комиссиясининг яқинда бўлиб ўтган сессиясида қабул қилинган қарорлар Польша билан Совет Иттифоқининг иқтисодий муносабатлари тарихида муҳим воқеадир, деб ёзади Польшанинг **«Рынки заграничне»** журнали.

ГДР газеталари республика меҳнаткашларининг беш йиллик планни бажариш юзасидан бошлаган социалистик мусобақасини кенг кўламда ёритган. **«Нойес Дойчланд»** газетаси республика саноат корхоналари коллективларининг ГБСП Марказий Комитети номига йўллаган мактубини эълон қилди. Улар бу мактубда партия IX съезди қарорларини бажариш ҳамда Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш юзасидан ўз зиммаларига қўшимча мажбуриятлар қабул қилганликлари тўғрисида рапорт берганлар.

Газеталар Ленин мамлакатида бўлган воқеаларга зўр эътибор бермоқда. Францияда чиқадиган **«Юманите»** газетаси чет эллик ёлланганларнинг Котонуда қилган хуружлари тўғрисида хабар бериб, янги мустамлакачи кучлар ушбу мамлакат мустақиллигига суиқасд қилдилар, деб қоралайди. Ёлланганлар тор-мор этилишининг бутун Африка учун ижобий аҳамияти бор, деб ёзади газета. (ТАСС).

БЕНИНДА ЁЛЛАНГАНЛАР ТОР-МОР КЕЛТИРИЛДИ

КОТОНУ. Бенин Халқ революцион партияси Марказий Комитетининг бу ерда радио орқали эшиттирилган баёнотида: «ёлланганлар тор-мор келтирилди, лекин кураш давом этмоқда», дейилади.

Баёнотда айтиладики, 16 январь тонготарда Котону аэропортига тушган чет эллик ёлланганлар халқ қуролли кучларининг шижоатли хатти-ҳаракатлари ҳамда Бенин Халқ Республикасидаги ана шу катта шаҳар аҳолисининг ёрдами туфайли тумтарақай бўлиб қолдилар. Бенин Халқ революцион партиясининг Марказий Комитети муҳим ғалаба қўлга киритилди, деб таъкидлайди ва халқни хушёрликни бўшаштирмасликка, хоҳ оқ танли, хоҳ африкалик бўлсин Бенин ерида сақланиб қолган ҳамма ёлланганларни қамоққа олишга ва қириб ташлашга даъват қилади.

Бенин матбуотининг хабарларида «халқаро империалистларга қарам чет эллик ёлланганлар группаси» Бенин Халқ Республикасига қарши агрессия қилганлиги айтилади.

«Эузу» газетасининг 17 январь эрталабки сонида Бенин Халқ Республикасига қарши қилинган ва барбод бўлган империалистик агрессия тўғрисида очиқ-ойдин далиллар келтирилади. «Эузу» босиб чиқарган фотосуратларда ўлдирилган ва қўлга туширилган оқ танли ёлланганлар, шунингдек босқинчилар қурол-аслаҳаларининг суратлари тасвирланган.

Хавфсизлик кучлари билан революцияни ҳимоя қилувчи маҳаллий комитетлар хушёрлик бригадаларига уюшган аҳоли мамлакат территориясини босқинчилардан тозалашда актив қатнашмоқда.

Котонуда комендантлик соати амалда бўлса-да, шаҳардаги аҳвол тамомила нормаллашди. Корхона ва муассасалар ишлаб турибди. Мамлакатда чет эл босқинчилари устидан қозонилган ғалаба туфайли умумхалқ ватанпарварлик руҳи бўшашмаяпти. Кузатувчилар ёлланган қотиллар қолдиқларини тугатишда мамлакат шаҳар ва қишлоқларининг меҳнаткашлари ҳукумат қўшинларига актив ёрдам бераётганликларига эътиборни алоҳида жалб қилмоқдалар.

В. СТОКРОЦКИЙ,
ТАСС мухбири.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

▲ **БУДАПЕШТ.** Венгриянинг ташқи савдо корхонаси — «Комплэкс» билан совет корхоналари ўртасидаги ҳамкорлик муваффақиятли ривожланмоқда. Шу беш йилликда «Комплэкс» корхонаси Совет Иттифоқига паррандачилик фермалари учун асбоб-ускуналар етказиб беради, шу давр ичида СССРга совутиш ускуналари етказиб бериш деярли икки баравар кўпаяди. Венгриядаги бу корхона дунёнинг кўпгина мамлакатлари билан алоқа қилиб турибди.

▲ **ЛОНДОН.** Апелляция суди Жанубий Африка Республикаси билан почта, телеграф ва телефон алоқаси бойкот қилинишини тақиқлади. Маълумки, Англия почта ходимлари касаба союзи Африка жанубидаги меҳнаткашлар ва халқлар билан бирдамлик ҳаракатлари ҳафталиги доирасида бойкот тўғрисида қарор қабул қилган эди.

▲ **ДЕҲЛИ.** Мамлакат қишлоқ хўжалиги ва ирригация министрлигининг хабарида айтилишича, ҳукумат янги иқтисодий программани эълон қилган пайтдан бери Ҳиндистоннинг ерсиз деҳқонларига 400 минг гектар ер тақсимлаб берилди. Ер тақсимлаш максимал ер-мулк миқдори тўғрисидаги қонун-қоидаларига мувофиқ ўтказилмоқда.

▲ **БУЭНОС-АЙРЕС.** Аргентинанинг ташқи давлатлардан олган қарзи 12 миллиард долларга етди. Бу — мамлакатнинг бултур январь ойидаги қарзидан 20 процент кўп. Маҳаллий «Кларин» газетаси шу хабарни эълон қилиб, қуйидагиларни таъкидлайди: башарти Аргентинанинг ялпи миллий маҳсулоти атиги 35 миллиард долларга тенг эканлиги ҳисобга олинса, мамлакат шу маблағнинг учдан бир қисмини ташқи қарзини узиш учун сарфлашига тўғри келади.

▲ **БАҒДОД.** Ироқ шаҳар ва қишлоқлари кун сайин ободонлашиб бормоқда. 1976 йилда Ироқдаги шаҳар ва қишлоқларнинг коммунал қурилиши эҳтиёжларига 55 миллион динор сарфланди. Шу маблағга шаҳар ва қишлоқларда кўчалар қурилмоқда, томоша боғлари барпо этилмоқда, меҳмонхоналар, магазинлар, бозорлар бунёд этилмоқда, водопровод тармоғи такомиллаштирилмоқда ва кенгайтирилмоқда. (ТАСС).

«ЭРКИН ДУНЁ» ҚИЁФАСИ

БИР БАЛОСИ БЎЛМАСА...

Уттиз уч ёшли америкалик Жозеф Комоли ўзидан бор-йўғи бир ёш кичик Элейн Татерсолни... қиз қилиб олди. Улар аслида эр-хотин, бирга яшашади. Шу боисдан никоҳни расмийлаштиришларига нима монелик қилади, деган савол туғилиши табиий.

Лекин Жозефнинг ўзига яраша мақсади бор экан. Башарти улар ажралишгудек бўлса, балоғат ёшидан ошган «қизи» учун алимент тўламайди. Иккинчидан, ҳамонки «қизи» бор экан, солиқ тўлашда муайян имтиёз олишга ҳақли. Қолаверса, «қизи» унинг фамилиясида бўлади. Шундай экан, қўни-қўшнилар уларни никоҳдан ўтган, деб ҳисоблашади-ю, ортиқча гап-сўзлар ўз-ўзидан йўқолади.

Бу ҳийлани Комолига унинг адвокати Арам Берберян ўргатди. Арамнинг ўзи ҳам бир неча йил олдин шундай қилган экан.

ТУРМАЛАР ТОР КЕЛГАНДА

Америка Қўшма Штатларида турмалар шунчалик тўлиб кетганки, маъмурлар маҳбусларни қамоқда сақлаш учун касалхоналарни, бўш ётган биноларни ва ҳатто чодирларни қамоқхоналарга айлантирмоқдалар.

Расмий маълумотларга қараганда, жойлардаги маҳбуслар сони 1975 йилда 1973 йилга нисбатан 11 процент кўпайиб, 218 минг кишини ташкил этибди. Шу йилнинг бошларида бу рақам 250 мингга етди. АҚШдаги нуфузли органларнинг ҳисобларига қараганда, маҳбуслар кўпайиши шу хилда давом этаверса, 1985 йилга бориб 377 минг маҳбус учун «жой» тайёрлаб қўйишга тўғри келади.

ФАШИСТЛАР РЕЖИМИ ҲАЛОКАТГА МАҲКУМ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, Совет ҳукумати ва бутун совет халқи мени озод қилиш учун жуда катта куч-ғайрат сарфладилар ва конкрет чораларни кўрдилар, деди Чили Компартиясининг Бош секретари Луис Корвалан Венгрияда чиқадиган «Непсабадшаг» газетаси мухбири билан суҳбатда.

Корвалан Чилидаги аҳволга тўхталиб, у ерда фашистик режим ўрнатилган пайтдан бери мамлакатнинг иқтисодий аҳволи ёмонлашганлигини таъкидлади. Чили аҳолисининг кўпчилиги диктатурага қарши чиқмоқда. Бу нарса сиёсий партияларнинггина эмас, черковнинг ҳам фаолиятида ўз ифодасини топмоқда. Аввалига диктатурага ҳайрихоҳлик қилган сиёсий кучлар ҳозир унга қарши тарафга ўтдилар. Ҳарбий доираларда рўй бераётган жараён ҳам эътиборга сазовордир. Ҳарбий хизматчилар орасида демократик идора усулига қайтиш истаги тобора тез-тез изҳор этилмоқда. Ҳозир Пиночет армиядан кўра кўпроқ махфий полицияга таянмоқда.

Бу диктатура мағлубиятга маҳкум этилган, деди Корвалан. Бундай система чуқур илдиз отишига Чили халқи йўл қўймайди. Шу сабабли фашистик режимни ағдариб ташлаш ва мамлакатда демократия қайта тикланишини таъминлай оладиган, халққа қарши қилинган жиноятларнинг айбдорларини ва айниқса, минглаб чиликларни азоблаб, отиб ташлаганларни жазолайдиган нуфузли ҳукумат барпо этиш учун барча демократик кучларни бирлаштириш ва жипслаштириш Коммунистик партия билан Халқ бирлигининг энг муҳим вазифаси, олижаноб ватанпарварлик бурчидир.

НОЗИМ ҲИКМАТ ОВОЗИ

Мамат,
ўғлим,
сени Туркия Коммунистик партиясига
омонатга топшираман,
Кетаяпман,
дилим хотиржам.

Шоир таваллудининг 75 йиллигига

Олтмишинчи йилнинг бошланиши эди. Тошкент Давлат университети филология факультетида атоқли шоиримиз Шайхзода Нозим Ҳикматнинг сарбаст вазнида битилган «Маматга сўнгги мактубимдир» шеърини ёқимли, йўғон, кўтаринки бир овозда ўқиди. Шеърнинг ҳазин ва мунгли, аммо ҳаётга, юртининг истиқболига катта ишонч билан суғорилган руҳидан бутун зал сукунатга чўмган эди. Шайхзода студентларнинг гулдурос қарсаклари остида ҳали матбуотда эълон қилинмаган шеърлардан янги таржималарни қайта-қайта ўқир, гўё зал жаҳонга машҳур ватанпарвар шоир, эрк ва адолат куйчиси Нозим Ҳикмат билан учрашарди. Айни вақтда Шайхзода университет даргоҳидан хайрлашаётган ва эндигина бу остонага қадам қўйган шеърият мухлисларининг қалбига чинакам поэзиянинг сўз билан ифодалаб бериш қийин бўлган таъсирини, инсон бутун жисмини туйғуларга айлантириб эшитадиган жозибасини олиб кирмоқда эди.

Нозим Ҳикмат китобларини варақлаётганимизда Шайхзода қалбимизга сингдириб кетган ана шу таассурот ва шоир поэзиясига бўлган муҳаббатнинг дунёга келиши хаёлимиздан ўтди. Бундай муҳаббат ва Нозим Ҳикмат шеъриятига бўлган яқин ошнолик бугунги ўзбек китобхони учун муштарак бўлган яхши хусусиятларнинг бирига айланиб қолди.

Нозим Ҳикмат ижоди билан китобхонни таништириш ўттизинчи йилларданоқ бошланган эди. 1929 йили «Аланга» журналининг саҳифаларида «Қуёшни ичганлар қўшиғи» Ҳамид Олимжон, «Нефтнинг жавоби» шеъри Йўқсул таржималарида чоп этилган. Абдулла Авлоний эса «Бизда шакл масаласи ва Нозим Ҳикмат» номли мақола ёзган эди. Шундан кейин бу буюк шоирнинг шеъриятига бўлган қизиқиш тобора кучая бошлади. Ўзбек шеърият мухлисларининг Нозим Ҳикмат поэзиясига бўлган ташналиги ва чанқоғини қондиришда адабиётимизнинг Ғафур Ғулом, Шайхзода, Миртемир, Мамарасул Бобоев, Асқад Мухтор, Ҳамид Ғулом, Мирмуҳсин, Ваҳоб Рўзиматов каби оқсоқоллари ва таниқли намояндалари катта хизмат қилдилар.

Аристократ, турк аслзода оиласида дунёга келган Нозим ўз синфининг исёнкор душмани бўлиб етишди. У адолат билан адолатсизликнинг, ҳақиқат билан ёлғоннинг, тенглик билан тенгсизликнинг, озодлик билан маҳкумликнинг фарқига эрта тушунди. Шунинг учун ҳам у роҳат ва фароғатда аслзодаларнинг эрка ўғли бўлишдан кўра, азоб-уқубатдан, қийинчиликлар ва ҳатто ўлим хавфидан қўрқмай озодликка интилган ва шунга бел боғлаган Туркия фарзанди бўлиб яшашни танлади. Бунинг учун курашмоқ ва курашмоқнинг моҳиятига етмоқ, уни том маънода тушунмоқ лозим эди. Ниҳоят, ўн тўққиз яшар Нозим барча қийинчиликларни енгиб, Москвага келди. Коммунистик университетда таҳсил кўрди. У шу йиллардаги ўзининг ниятларини ўйлаб, кейинчалик, Москва Давлат университети студентлари билан учрашувларнинг бирида: «Мен ўртоқ Ленинни кўришим, юртимга қайтиб борганимдан сўнг қандай қилиб инқилоб қилишим лозимлигини ундан сўрашим керак», деб айтган эди. У ниятига етиб, ватанига қайтади ва ўзининг озодлик учун кураш программасини оташин мисраларда куйлади:

Чиқмасин биз билан йўлга:
Уйида йиғлаганларнинг
кўз ёшини
бўйнида оғир бир
занжир каби ташиганлар!
Эргашмасин бизларга
ўз юрагининг қобиғида
яшаганлар.
Мана:
шу қуёшдан
инган
оташга
миллионлаб қизил юрак
туташган.

Мустабид замон бу янгроқ овозни ўчирмоқчи бўлди. Лекин уддасидан чиқолмади. Уни Анқара ва Истамбулнинг зиндонларида ўн етти йил азоблади. Лекин Нозим Ҳикмат овози мамлакатнинг ҳамма бурчакларидан бaралла янграй берди.

Жаҳон тинчликсевар халқларининг қудратли кучи уни зиндондан олиб чиқди. Москва, Советлар Иттифоқи шоирнинг иккинчи Ватани бўлиб қолди. Ниҳоят, у қолган бутун умри ва ижодий фаолиятини жаҳонда тинчликни ҳимоя қилишга, халқлар ўртасида дўстликни мустаҳкамлашга бағишлади. Энди унинг тинчлик ва озодликни куйлаган овози эса бутун жаҳон бўйлаб таралди.

Нозим Ҳикмат 1958 йили Тошкентда бўлиб ўтган Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари конференциясида ўзбек китобхонлари билан илк бор учрашди. Ўзбекистонлик мухлислар шоирни нақадар севишини у билан бўлган учрашувларда яққол кўрсатдилар. У китобхонларимизда шахс сифатида камтарин, суҳбатдош ва ўта дилкаш, бағри кенг, қалби мусаффо, никбин бир инсон сифатида ажойиб таассурот қолдирди.

Нозим Ҳикмат, юқоридаги учрашуви ўзбек ўқувчилари билан биринчи ва сўнгги учрашув бўлса ҳам, ўзбек адабиёти ва унинг тараққиёт жараёни билан муттасил хабардор бўлиб турди. Адабиётимизнинг атоқли вакиллари Ғафур Ғулом, Шайхзода, Миртемир ва бошқалар билан, чинакамига дўстлашди. У ўзбек китобхонларига ҳамиша катта ҳурмат билан қаради. Унинг атоқли намояндалари ижодини юксак баҳолади. Нозим Ҳикмат Шайхзода таржимасидаги «65 шеър» тўплами сўз бошисида шундай ёзган эди: «Ўзбек ўқувчиси бутун дунё шеърияти ҳазинасидан энг қадрли асарларни ўқиган ва ўқимоқда. Унинг завқи юксак. Уларнинг барчасини биламан, билганим учун ҳам унинг қаршисида юрагим ҳаяжонда».

Нозим Ҳикматнинг «Бир севги афсонаси», «Туркия ҳақида ҳикоялар», «Сурур», «65 шеър», «Инсон манзаралари» каби шеър, достон ва романлари ўзбек тилига таржима қилинди. Ўзбек театри саҳналарида эса «Туркия ҳақида ҳикоялар», «Тентак», «Унутилган одам» каби драматик асарлари муваффақиятли саҳналаштирилди. Шоирнинг Ғафур Ғулом таржимасидаги «Зоя» поэмаси Улуғ Ватан уруши йилларида сўнмас қаҳрамонликни юксак романтик пафос билан куйлаган энг яхши асарлари қаторидан ўрин олди.

Нозим Ҳикмат она-юртининг истиқболи порлоқ бўлишига қаттиқ ишонди. Юраги хасталаниб қолган шоир умрининг сўнгги дақиқаларида ўғлини Туркия Коммунистик партиясига топширди. Шунда у:

Кетаяпман
дилим хотиржам,

деб ўзига таскин берди. Нозим Ҳикмат ёниб яшади. Овози эса бутун жаҳонга таралди. Поэзияси ҳам унинг овози каби ёниқ ва жарангдор бўлиб қолди.

Ё. ЯКВАЛХЎЖАЕВ.

ҲУРМАТ БОИСИ

Собир Раҳимов район Чиғатой кўчасидаги 105-дорихонадан кўпчилик хурсанд бўлиб чиқади. Фармацевт Маҳаматжон Султонов ҳар бир харидорни илиқ ва самимий қарши олишга одатланган. Агар рецептдаги дори топилмаса унинг ўрнини босадиган бошқа дорини тавсия қилади. Бундай тавсияларнинг тўғрилигини поликлиника врачлари доимо тасдиқлаб келишган. М. Султонов харидорларнинг фақат ҳожатини чиқарибгина қолмасдан, балки уларга дорини қаерда ва қандай сақлаш ҳақида ҳам фойдали маслаҳатлар беради.

— Мен дорихона хизматчиларидан беҳад мамнунман, — дейди такси ҳайдовчи Э. Муродов. — Чунки қачон шу дорихонага ишинг тушса хушфеъллик билан қарши олишади.

Ҳақ гап. Маҳаматжон ўз касбини улуғлаш билан бирга бошқаларга ўрнак бўлмоқда. Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ва республика дорихоналар Бош бошқармасига келган кўпгина миннатдорчилик хатларида М. Султоновнинг номи ҳам ҳурмат билан тилга олиниши фикримизнинг далилидир.

Х. МУЙДИНОВ,
милиция сержанти.

Реклама ва эълонлар

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 19/I да **Испан миниатюралари**, 20/I да **Чио-Чио-Сан.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 19/I да **Парвона**, 20/I да **Келинлар қўзғолони.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 20/I да **Хотинимнинг эри.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 19/I да **Ун саккиз ёшлигим**, 20/I да **Тинмасин соз** (19.00).

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **ГРУЗИЯ ССР ЦИРК САНЪАТИ УСТАЛАРИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ** (19.30).

Кино

Зорро — «НУКУС» (11, 13.30, 16, 18.15, 20.30), САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Ульзана — «ДРУЖБА» (11, 13, 14.20, 17, 21.00), «ҚОЗОҒИСТОН» (тоқ соатларда), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), НАВОИЙ номли, БИЛИМЛАР УЙИ (кундуз ва кечқурун).

Касби репортёр эди — «ДРУЖБА» (12, 15, 18, 20.30).

●

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИНИНГ

РЕПЕРТУАР ПЛАНИ

21/I да — ОҚҚУШ КЎЛИ.

22/I да — СЕВИЛЬЯ САРТАРОШИ.

23/I да — КНЯЗЬ ИГОРЬ (12.00), ЖИЗЕЛЬ (19.00).

25/I да — ТОҲИР ВА ЗУҲРА (премьера).

26/I да — СПАРТАК.

27/I да — РИГОЛЕТТО (СССР халқ артисти Галина Ковалева иштирок этади).

28/I да — БИР АКТЛИ БАЛЕТЛАР.

29/I да — ТРАВИАТА (СССР халқ артисти Галина Ковалева иштирок этади).

30/I да — ЗОЛУШКА (12.00), АИДА (19.00).

Кундузги спектакллар соат 12.00 да, кечкилари эса 19.00 да бошланади.

КОЛЛЕКТИВ БУЛИБ КЕЛИШ УЧУН 33-18-47, 33-90-81 ТЕЛЕФОНЛАРИ БУЙИЧА ЗАЯВКАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

●

М. И. КАЛИНИН НОМЛИ АНДИЖОН ДАВЛАТ МЕДИЦИНА ИНСТИТУТИ

профессор-ўқитувчилар составидаги вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кафедра мудирлари: кўз касалликлари, соҳа терапияси, фармакология, биохимия (медицина фанлари доктори, ёки доцент), микробиология (медицина фанлари доктори, биология фанлари доктори, доцент);

кафедра катта илмий ходими: морфология;

кафедра ассистентлари: госпиталь терапияси, соҳа терапияси, ички касалликларнинг пропедевтикаси, госпиталь хирургияси (2 ўрин), факультет хирургияси, умумий хирургия, урология, травматология, болалар касалликлари, юқумли касалликлар (2), онкология, рентгенология, гистология, биохимия, патологик физиология, нормал физиология, нормал анотомия, анестезиология, кўз касалликлари, гистология, гигиена, химия, микробиология, соғлиқни сақлаш ишларини ташкил қилиш;

кафедра катта ўқитувчиси: чет тиллар (немис тили);

кафедра ўқитувчилари: тиллар, жисмоний тарбия.

КОНКУРС МУДДАТИ — 12 мартгача.

Қуйидаги адресга мурожаат этилсин: Андижон шаҳри, Навоий проспекти.

●

«УЗВТОРЧЕРМЕТ» БИРЛАШМАСИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛИКЛАРИ, ИДОРАЛАРИ, БОШҚАРМАЛАРИ ВА ТРЕСТЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

1977 йилги қайта ишланадиган қора металларни топшириш планини корхоналар бўйича тақсимлаб

«УЗВТОРЧЕРМЕТ»га

КОРХОНА КОДИ, БАНК ВА ПОЧТА РЕКВИЗИТЛАРИНИ КУРСАТИБ 25 ЯНВАРГАЧА ТОПШИРИШ ЗАРУРЛИГИНИ

БИЛДИРАДИ

Қайта ишланадиган қора металларни кеч топширганлар ёки топширмаганлар жарима тўлайдилар.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг ўнинчи беш йиллик Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ўтказиш тўғрисидаги қароридан руҳланган республикамиз ишчилари зиммаларига янги, юксак мажбуриятлар олиб меҳнат қилмоқдалар. Улуғ Октябрнинг шонли 60 йиллигига муносиб совғалар билан боришга аҳд қилган Тошкентдаги Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йиллиги номли тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси ва Тошкент нонбулка, қандолатчилик комбинати коллективлари мусобақада олдинги сафда бормоқдалар. Суратларда: (юқоридан) тикувчилик бирлашмасининг илғор тикувчилари — (чапдан) А. Миронова, Д. Матқосимова, М. Эрназарова, М. Тоирова ўртоқлар. Пастда эса нонбулка, қандолат комбинатининг пешқадам ишчиси М. Арслонова.

А. Тўраев, Ш. Иброҳимов фотолари. (ЎзТАГ).

ФОТОЛАВҲАЛАР

СПОРТ

БОКС. Ленинградда анъанавий халқаро турнир мусобақалари ниҳоясига етди. Чарм қўлқоп усталари баҳсида Руминия, ЧССР, Финляндия ва совет спортчилари ўзаро куч синашдилар. Мусобақада республикамиз вакиллари ҳам иштирок этишди. Чунончи, боксчимиз О. Зокиров динамочи Поздеевни нокаут қилиш билан мағлубиятга учратган эди. Лекин, Зокиров армиячи А. Шевченко билан курашда имкониятни бой берди. Бунда иккала боксчи тенг куч билан курашган бўлсада, баъзи устунликлари учун ғолиблик Шевченкога лойиқ кўрилди. Яна бир боксчимиз Вячеслав Алексеев курашни финалгача давом эттирди. У оғир вазнлилар баҳсида сўнгги ҳал қилувчи курашни Задорожний билан ўтказди. Қизғин баҳсда рақибининг чеккаси қонаганлиги туфайли Алексеевнинг қўли баланд келди.

ХОККЕЙ. Тошкентнинг «Бинокор» командаси хоккейчилари танаффусдан кейин яна мусобақаларини бошлаб юборишди. Бинокорчилар ўз майдонларида мусобақа пешқадами Свердловскнинг «Автомобилист» коллективини қабул қилишди. Бу учрашувда меҳмонларнинг қўллари баланд (8:1) келди. Кеча командалар такрорий ўйин ўтказдилар.

ВОЛЕЙБОЛ. Биринчи лига командалари қатори мамлакат чемпионати баҳсларини бошлаган Тошкентнинг «Динамо» командаси йигитлари биринчи учрашувни ўз майдонларида ўтказдилар. Динамочилар Тбилисининг «Спартак» коллективини қабул қилиб, 3:0 ва 3:1 ҳисобида муваффақият қозондилар.

ИЛМИЙ ЛАБОРАТОРИЯЛАРДА

ҲАЁТБАХШ ЧАШМА

РЕПОРТАЖ

...Сизнинг бу шифохонангиз илмий-тадқиқот марказигина эмас, балки, «ҳаёт комбинати» ҳамдир.

[Институт меҳмонлари хотира дафтаридан].

Айтишларича, заминимизнинг энг обод, гўзал гўшасида ажиб бир чашма бор экан. Ўша булоқдан бир ҳўплам сув ичган бемор дард нималигини билмас бўлиб, кексалар эса ёшариб, куч-қувватга тўлиб кетаркан. Шу сабаб у «оби ҳаёт чашмаси» деб аталаркан. Бу ривоят қанчалик рост ёки қанчалик ёлғон, аммо Тошкентнинг хуш манзара чеккасида ана шундай «оби ҳаёт чашмаси» борлиги ҳақиқат. Гап Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги гематология ва қон қуйиш илмий-текшириш институти ҳақида кетяпти. Ўн йилдирки институт қошидаги клиникада неча-неча кишилар ҳаётбахш чашма туфайли яшариб, куч-қувватга тўлиб, бахтли турмуш қучоғига қайтдилар. Чашманинг гавҳар кўзини очган шифокорларга миннатдорчилик ҳислари қалбларда жўш уради.

Илмий муассасамиз ташкил топганига бир неча йил бўлди, — дейди институт директори Хожи Акбарович Ҳакимов лабораториялар, бўлимлар ва клиникаларнинг иши билан бизни таништираркан.

— Шу давр ичида институтимиз кенгайди, илмий тадқиқотларимиз мавзуи бойиди. Институт тузилган биринчи кунларда биз фақат қонга муҳтож беморларга қон қуйиш, қон босими ортиб кетган кишиларни даволаш билан чекланган бўлсак, бугунги [illegible] тайёрлаш бўйича катта илмий изланишлар олиб бормоқдамиз. Сўзимнинг исботи учун лабораторияларимиздан бирига кирайлик. — Эшигига «Қуруқ дори-дармонлар ва қон компонентлари бўлими» деб ёзиб қўйилган хонага кирдик. — Бу бўлим асосан клиникамизда шунингдек, республикамизнинг бир қатор шифохоналарида даволанаётган беморлар учун қон таркиби билан боғлиқ бўлган дорилар тайёрлайди. Бўлимга медицина фанлари кандидати Людмила Ивановна Жук раҳбарлик қилади.

— Кейинги йилларда бўлимимиз ходимлари қон касалликлари билан оғриган беморлар учун зарур дориларнинг бир неча турини яратдилар. Бу препаратлар тажрибадан муваффақиятли ўтди,— дея суҳбатга қўшилди Людмила Ивановна. — Яқин-яқинларгача биз донорлардан олинган қон таркибидан қизил қон таначаларини ажратиб, сўнгра оққонлик касаллиги билан оғриган беморларга юборардик. Қонни юборишдан олдин қизил қон таначалари беш марта махсус химикатлар ёрдамида ювиларди. Бу эса қатор қийинчиликлар туғдирарди. Узоқ изланишлар натижасида оқ, қизил қон таначаларининг ўрнини босадиган «қуруқ» қон компонентларини яратдик. «Қуруқ плазма», «Филатов сивороткаси», эритроцит, лейкоцит, тромбоцит массалари ва йигирмадан ортиқ дори-дармон шулар жумласидандир. Қуруқ плазма» «Филатов сивороткаси» препаратлари амалий медицинада катта имкониятлар очади. Бу дориларни узоқ муддат сақлаш ва хоҳлаган вақтда қўлланиш мумкин. Юқоридаги дори-дармонлар қоннинг ўзидан тайёрланишини алоҳида таъкидлаш лозим.

Қон—жон деб бежиз айтишмайди. Балиқ сув билан тирик бўлганидек, инсон қон билан ҳаётдир. Қон таркибининг кўз ёшидек тиниқ ва покиза бўлиши инсон умри, соғлиғининг гаровидир.

Институтдаги йигирмадан ортиқ бўлим-лабораториялар ва учта клиника-гематология, хирургия, болаларда қон кетиш «гемофилия» клиникалари бўлиб, улар «оби ҳаёт чашмаси»нинг ажралмас ирмоқлари.

Инсон организмида қон ишлаб чиқариш органи — «суяк илиги»нинг иш фаолияти биз юқорида тилга олган чашманинг манбаи ҳисобланади. Қон касалликларининг пайдо бўлиши ёки уларни бартараф этиш кўп жиҳатдан ана шу органга боғлиқ. Кам қонлик касаллиги «суяк илиги»нинг атрофини ёғ босиши қон таркибида темир моддасининг етишмаслиги эса органнинг ўша модданинг кам ишлаб чиқариш ёки мутлоқ фаолияти бузилганлиги натижасида рўй беради. Бу органни операция қилиш эса жуда мураккаб жараён. Клиникада «қон банк»ини операция қилиш ва алмаштириш йўлга қўйилганлиги туфайли кам қонлик—«қора талоқ» дардига чалинган кишилар соғайиб кетишди.

Махсус донорлардан қон олиш билан бирга инсон организми учун зарур бўлган «эҳтиёт қисмлар» олиниб, республикамиз, Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикаларининг шифохоналарига етказиб берилмоқда. Буларни сақлашда «Қон ва қон тўқималари, зарур органларни узоқ муддатга сақлаш бўлими»нинг аҳамияти катта. Бу бўлимда замонавий медицина жиҳозлари, қолаверса, лаборатория ходимларининг матонатли меҳнатлари, истеъдод, билимлари туфайли кишилар иккинчи умр лаззатини татимоқдалар.

— Институтимиз келажаги порлоқ, — Хожи Акбарович суҳбатни давом эттирди. — Ўрта Осиё иқлим шароитида қон кетиш касаллигининг олдини олиш ва даволаш, шу касаллик устида илмий-тадқиқотларни кенг кўламда давом эттириш мақсадида гемофилия марказини ташкил қилиш ниятидамиз. Суҳбатимиз бошида бу касаллик ҳақида бир икки оғиз гапиришим керак эди. Қон кетиш «гемофилия» кўпинча аёлларда ва болаларда учрайди. Бу дардга чалинган беморни ҳатто «енгил» операция қилиш ҳам мумкин эмас. Болаларда эса тишларини ювиш ҳам ёмон оқибатга олиб келади. Биз қон кетишини тўхтатадиган плазмани кашф қилишга эришдик.

Ҳаётбахш чашма... Унинг кашфиётчиси, манбаи инсон... Чашманинг тиниқ ва мусаффо бўлиши яна инсонга боғлиқ.

Қон таркибининг янгиланиб туриши, мусаффо ва покиза бўлиши ўзимизга боғлиқ. Ана шундагина ҳаёт чашмаси мавж уриб тураверади.

Музаффар МИРРАЖАБОВ.

Суратда: илмий ходимлардан — А. Исроилов, Ж. Толипова, Н. Рўзимуҳамедовалар қон таркибини текширмоқдалар.

Б. Мансуров фотоси. (ЎзТАГ).

Редактор **М. ҚОРИЕВ.**

АХБОРОТ

ЯНГИЛИКЛАР ВОҚЕАЛАР

НУРОТА ЭЛЛИК ЁШДА

Кўҳна Самарқанднинг Нурота райони ташкил топганига 50 йил тўлди. Кенг жамоатчилик бу кунни қизғин нишонлади. Шу куни районда яна бир қувончли воқеа рўй берди. Ленин номидаги кўчада қад кўтарган янги «Бахт уйи» фойдаланишга топширилди.

М. РАҲМАТОВ.

ХИЗМАТ-БЕМИННАТ

Жума шаҳаридаги «Москва» колхозида қад кўтарган маиший хизмат кўрсатиш уйи ишга тушди. Маиший хизмат кўрсатиш уйида бичиш-тикиш, сартарошхона, фотография салонлари мавжуд. Ҳадемай унда радио ва телевизорларни ремонт қилиш устахонаси ҳам иш бошлайди. Комбинат хизматидан колхозчилар беҳад мамнун.

Б. ЮСУПОВ.

ШОИРА ХОТИРАСИ

Сурхондарё областидаги мактабгача тарбия педогогика билим юртининг қишки санъат клубида шоира Раъно Узоқова туғилган куннинг 60 йиллигига бағишланган тантанали кеча бўлиб ўтди. Кеча охирида билим юрти қошидаги «Гулдаста» ашула ва рақс ансамбли коллективи катта концерт берди.

С. АМИНОВ.

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

Андижон область Охунбобоев номидаги ўзбек давлат музикали драма ва комедия театри Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг «Заҳарли ҳаёт» асарини саҳнага қўйди.

Спектаклдаги асосий ролларни театр артистларидан О. Иброҳимов, Қ. Бурнашева, А. Аминова, А. Эшонов, С. Зоҳидова, З. Аҳмадалиев ва бошқалар ижро этмоқдалар.

С. МУЙДИНОВ.

ХЎРАНДАЛАР УЧУН

Комсомолобод район марказида «Оқ олтин» номли янги ресторан биноси фойдаланишга топширилди. Ресторанда овқатланиш залидан ташқари банкет заллари ҳам мавжуд. Бу ерда турли анъанавий маросимларни ўтказиш учун ҳамма қулайликлар бор.

Ресторан хизматчилари ҳозирнинг ўзидаёқ меҳнаткаш оилалардан турли маросимларни ўтказиш учун 20 дан зиёд буюртма қабул қилди ва хизмат қилишга киришди.

А. РАСУЛОВ.

30 ТИЙИНГА «МОСКВИЧ»

Чироқчи районидаги Кўкдала хўжалиги ишчиси Тўхтамурод Умаров ҳаётида қувончли воқеа рўй берди. 1976 йил 6-чиқарилиши 35902/006 номерли пул-буюм лотореясига «Москвич-412» енгил автомашинаси ютди.

Қ. РАҲИМОВ.

Телевидение

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Эрталабки гимнастика. 10.30 — **Мультфильмлар.** 11.00 — Ёшлар ижоди. 11.30 — **Инсон ва қонун.** 12.00 — **Киносаёҳатчилар клуби.** 15.00 — **Кинопрограмма.** 15.50 — Биз табиат билан танишамиз. 16.10 — **Одамлар орасида** (бадиий фильм). 17.45 — Фан оламида. 18.15 — Китоб сенинг ҳаётингда. 19.00 — Янгиликлар. 19.15 — Расмларда қуёш акси бор. 19.30— Концерт. 20.00 —Спортлото. 20.15 — Ҳужжатли фильм. 21.15 — **Узоқ шимолдаги саргузаштлар** (бадиий фильм, 4-серия). 22.00—**«Вақт».** 22.30 — Сизнинг фикрингизча. 23.25 — **Хоккей: «ДИНАМО»** (М) — «СПАРТАК» (М). 00.45 — **Янгиликлар.**

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

11.30 —Тоғ болалари. Фильм-концерт. 11.50 — Телеспектакль. 13.05 — **Ҳасан аравакаш** (бадиий фильм). 18.30 — «Салом музика». 19.00—Уй-жой фонди — халқ мулки. 19.30 — **Миллионлар ленинча университети.** 19.45 — **«Ахборот».** 20.00 — Концерт. 20.50 —**Катталар учун мультфильм.** 21.00 **«Ахборот».** 21.20 — Адабий портрет. 22.00 — **«Вақт»** (Москва). 22.30 — **Ватангадолар** (бадиий фильм, 2-серия).

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.05 — Эстетика. 19.45 — Француз тили. 20.15 — Концерт. 20.40 — **Янгиликлар.** 21.00 — Реклама. 21.10 —**Тошкент ва тошкентликлар.** 21.40— Олий математика.

Радио

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Ўзбек композиторларининг қўшиқлари. 9.30 — Танбур ва сато тароналари. 11.15 — **Коммунистлар ҳақида ҳикоялар.** 11.30 — М. Тожиев, 4-симфония. 12.10 — **«Ўзбекистан индустриальний».** 13.30 — «Иверия» вокаль чолғу ансамблининг концерти. 14.00 —Октябрнинг 60 йиллигига — 60 центнердан ҳосил етиштирамиз. 16.10 — Музикали учрашувлар. 18.30 — **Спорт эшиттириши.** **19.00** — Москва. **Миллионлар ленинча университети.** 19.20 — Ўзбекистон санъат усталари ижро этадилар. 20.20 — Татарча концерт. 21.00 — Эстрада куйлари. 22.00 — **Механизаторлар, Сизлар учун** (концерт). 22.30 — Халқаро мавзуларда суҳбат. 22.40 — Шеърият кечаси. **Совет шоирларининг Ленин ҳақидаги шеърлари.** 23.15 — Дам олиш концерти.

Об-ҳаво

Бугун Ўзбекистон областларида ҳаво булутли келади. Қор ёғади. Фарғона водийсида ёғингарчилик айтарли бўлмайди. Шимоли-ғарбдан секундига 5—10 метр тезликда шамол эсади. Тошкент, Сирдарё, Жиззах областлари ва Фарғона водийсида 3—8, Қорақалпоғистонда 10—15, Уст-Юртда 18, Хоразм областида эса 8—13 даража совуқ бўлади. Бухоро областида 3—8, областнинг шимолий районларида 12—17 даража совуқ бўлиши кутилади. Қолган жойларда совуқ 1—6 даражадан ошмайди. Тоғлик районларда қор кўчиши хавфи бор.

Тошкентда ҳаво булутли бўлади. Қор ёғади. Шимоли-ғарбдан 3—7 метр тезликда шамол эсиб, 4—6 даража совуқ бўлади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ — Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000, ГСП, Тошкент ЛЕНИН проспекти № 41 * ТЕЛЕФОНЛАР Коммутатор — 330249 дан 330258 гача Эълонлар — 338142.

Р — 01139. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Г. — 15.